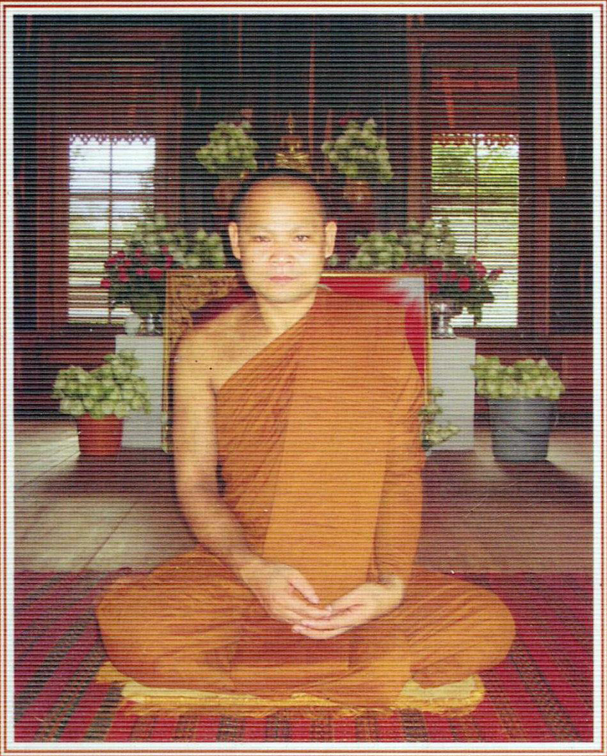
สมบัติติดใจ

โดย พระทองปาน จารุวัณโณ

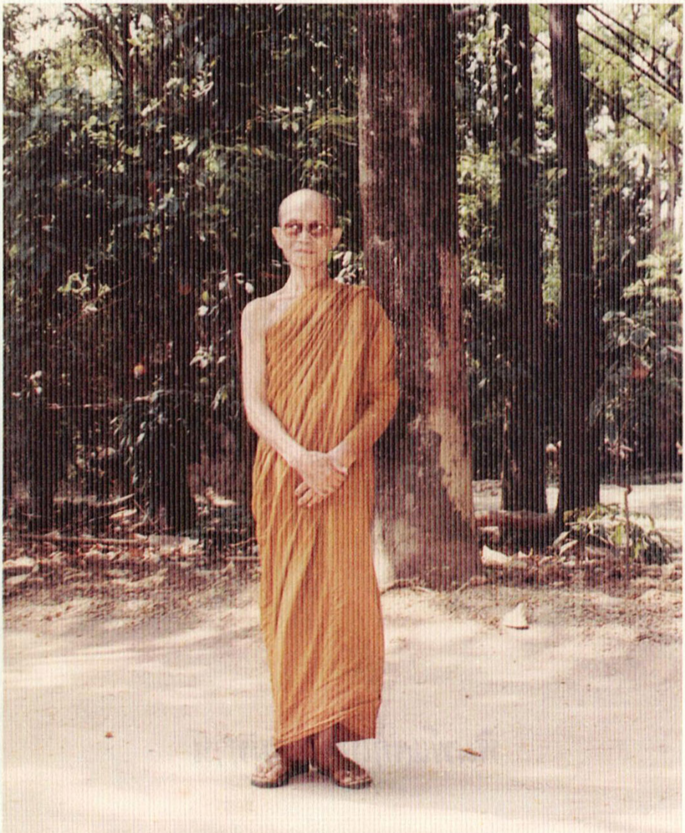
วัดป่าสันตินิมิต บ้านหมากยาง ต.เป๊าะ อ.บึงบุรพ์ จ.ศรีสะเกษ

สมบัติติดใจ

วัดป่าสันตินิมิต บ้านหมากยาง

อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล

อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าสันติกาวาส

อ.ไชยวาน จ.อุดรธานี

คติธรรม หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล

วัดป่าสันติกาวาส อ.ไชยวาน จ.อุดรธานี

“ดูทุกข์ให้ถึงทุกข์”

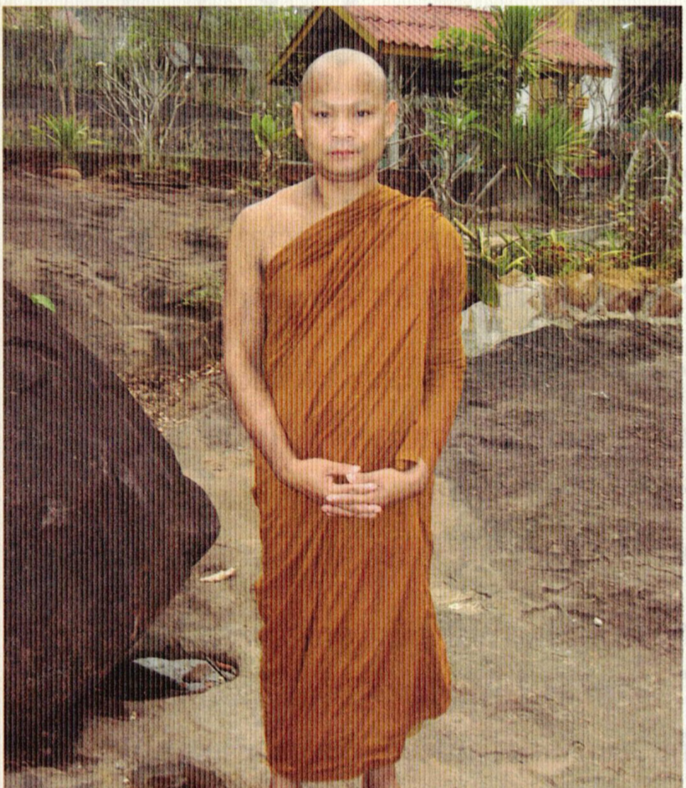
“การทำความเพียร อย่ากำหนดเวลา ให้กำหนดสติ”

“อดีตที่ผ่านมาก็รู้เท่า อนาคตก็รู้ทัน ปัจจุบันก็ไม่ยึด”

“ยศละลาภหาบไปไม่ได้แน่ มีเพียงแต่ต้นทุนบุญกุศล
ทรัพย์สมบัติมากมายทอดทิ้งไว้ให้ปวงชน
ร่างของตนเขาก็เอาไปเผาไฟ
ควรเร่งสร้างกรรมดี หนีกรรมชั่ว ไม่พาตัวพาใจใฝ่ตัณหา”

“ถ้าทำดีก็ได้ดีในปัจจุบัน ทำความชั่วก็ได้ในปัจจุบัน
ในอดีตที่ล่วงไปในอนาคตยังไม่ถึงในชาติหน้า
ก็สร้างเอาตั้งแต่ในปัจจุบันนี่แหละ ทำเอาในปัจจุบัน”

“โลกอันนี้ไม่ต้องอวดอ้างว่าตนดีเด่น
พญามัจจุราชไม่ได้กลัวเกรงว่าใครจะดีจะเด่น
ความฉลาดปานใดก็ตาม บางทีบุญวาสนามี
ก็มีชีวิตอยู่พอได้บำเพ็ญบุญ”

พระอาจารย์ทองปาน จารุวัณโณ

วัดป่าสันตินิมิต บ.หมากยาง ต.เป๊าะ

อ.บึงบูรพ์ จ.ศรีสะเกษ

คำปรารภ

ธรรมะเป็นสิ่งที่ดีเลิศประเสริฐที่สุด และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าหาประมาณมิได้ การให้ธรรมเป็นทานจึงถือว่าให้สิ่งที่ดีที่สุด มีค่าที่สุด ประเสริฐที่สุด จึงได้ชื่อว่าชนะการให้ทั้งปวง

ฉะนั้น หนังสือสมบัติจิตใจ ถึงแม้จะยังไม่สมบูรณ์บริบูรณ์ แต่ผู้ให้ก็มีความเต็มใจและบริสุทธิ์ในใจโดยที่ไม่หวังสิ่งหนึ่งสิ่งใดตอบแทน อนึ่งถ้าหากว่าสิ่งที่เป็นสาระคุณ บุญกุศล ที่เกิดขึ้นจากการพิมพ์ การอ่าน ข้าพเจ้าขอยกให้ท่านทั้งหลาย หากท่านทั้งหลายเห็นว่าหนังสือเล่มนี้มีประโยชน์ ประสงค์จะพิมพ์เผยแผ่เป็นธรรมทานก็พิมพ์ได้โดยไม่ต้องขออนุญาต แต่ถ้าจะพิมพ์เพื่อซื้อขาย ขอสงวนลิขสิทธิ์

พระทองปาน จารุวัณโณ

คำนำการพิมพ์ครั้งที่ ๒

"สมบัติติดใจ"เป็นหนังสือธรรมคำสอนที่ถอดความมาจากพระธรรมเทศนาขององค์หลวงพ่อทองปาน จารุวณฺโณ (ศิษย์ในหลวงปู่บุญจันทร์ กมฺโล พระกรรมฐานในสายหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต)วัดป่าสันตินิมิต จังหวัดศรีสะเกษ "สมบัติติดใจ" เป็นธรรมมะที่องค์ท่านได้มาด้วยความยากลำบาก มีเนื้อหาสาระ อรรถรส ละเอียดลึกซึ้ง เข้าใจง่าย เหมาะสำหรับนักปฏิบัติธรรมและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจ การจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 นี้มีการปรับรูปเล่มใหม่รวมทั้งหน้าปก ส่วนใหญ่ยังคงเนื้อหาเดิมไว้

การพิมพ์ครั้งนี้คณะศิษยานุศิษย์ได้ร่วมกันจัดพิมพ์ขึ้น ๒๐,๐๐๐ เล่ม เพื่อถวายแด่องค์หลวงพ่อทองปาน จารุวณฺโณ ไว้แจกเป็นวิทยาทานแก่นักปฏิบัติธรรมและพุทธศาสนิกชนทั่วไป เพื่อเทิดทูนพระพุทธศาสนา และครูบาอาจารย์ ตามกำลังศรัทธา ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

คณะศิษยานุศิษย์ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย อันพึงมีจากการจัดพิมพ์หนังสือ ครั้งนี้โปรดนำผลบุญทั้งหมดถวายเป็นผลานิสงฆ์แด่องค์หลวงพ่อทองปาน จารุวณฺโณ ขอให้องค์ท่านปราศจากโรคาพาธ ทั้งปวง มีอายุยิ่งยืนนานเพื่อเป็นร่มโพธิ์ ร่มไทร เป็นศูนย์รวมความเคารพสักการะ และการสร้างความดีของลูกศิษย์ รวมถึงผู้มีจิตศรัทธา เลื่อมใสในธรรมมะคำสอนขององค์ท่านสืบไปตราบนานเท่านานเทอญ สาธุ

คณะศิษยานุศิษย์

๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒

สารบัญ

	หน้า
กิเลส กรรม วิบาก	๑
ฝึกตายก่อนตายจริง	๒๘

สมบัติที่ประเสริฐสุดภายในจิตใจ คือ
ธรรมสมบัติ เมื่อมีเจตนาเกิดขึ้นแล้ว
จิตใจของเราจะมีความมั่นคงสว่างไสว
ไม่เดือดเนื้อร้อนใจ ผู้ที่เดือดเนื้อร้อน
ใจนั้น หมายถึงผู้ซึ่งไม่มีสมบัติติดใจ

มีสมบัตินับแสนนับล้าน หรือมีสมบัติ
เต็มโลกก็ไม่มีค่า ไม่มีความหมาย
ถ้าไม่มีธรรมสมบัติเป็นสมบัติติดใจ

กิเลส กรรม วิบาก

28 เมษายน 2546

29 วัดป่าสันตินิมิต

บัดนี้ อาตมาจะได้อธิบาย ***เรื่อง กิเลส กรรม และวิบาก***ซึ่งเป็นหลักความจริงที่มีอยู่ในจิตวิญญาณของแต่ละดวงที่หมุนเวียนให้เกิด แก่ เจ็บตายเป็นภพเป็นชาติหรือกำเนิดต่าง ๆก็อาศัย 3 อย่างนี้ คือกิเลสกรรมและวิบากนี้เองเป็นเครื่องหมุน หรือผลักดันและเป็นไปต่าง ๆ

กิเลส คือ ***ความรู้สึกฝ่ายชั่วที่เกิดขึ้นกับใจโดยอาศัยสิ่งยั่วเย้าหรือเร้า*** ให้เกิดขึ้น**มีอวิชชาคือความรู้ไม่แจ่มแจ้ง** จึงทำให้เกิดความเห็นผิด คิดผิด พูดผิดและทำผิดขึ้นเป็นรากแก้วของกิเลสทั้งมวล เมื่ออวิชชาเป็นตัวเหตุฝังอยู่ภายในจิต ครั้นเมื่ออารมณ์มากระทบ หรือสัมผัสรบเร้าจิตขึ้นมาก็เกิดราคะความกำหนัด โทสะความขัดเคือง โมหะ ความหลงใหลไปตามลักษณะสิ่งที่รบเร้านั้น ๆ เป็นเค้ามูลของบาปอกุศล

ทั้งหลายขึ้นภายในใจ เป็นสิ่งที่หมุนจิตใจให้เกิดการสร้างกรรมขึ้นให้ **ชื่อว่า กิเลส**

กรรม คือ การกระทำทางกาย วาจาและใจ ทำทางกายเรียกว่ากายกรรม ทำทางวาจาคือพูดเรียกวจีกรรม ทำทางใจคือคิด เรียกว่ามโนกรรมก็ด้วยอำนาจของกิเลสรบเร้า หรือผลักดันให้ทำทั้งนั้น เป็นกรรมดีบ้างเลวบ้าง เมื่อทำแล้วย่อมจะเป็นภาพพิมพ์หรือทับลงไปภายในจิตใจอย่างฝังลึกและมีกำลังแรงสามารถหมุนจิตใจไปในลักษณะดี หรือเลวตามลักษณะของกรรมนั้นๆ ให้ **ชื่อว่า กรรม**

วิบาก คือ ผลของกรรม ได้แก่ความสุข ความทุกข์ ได้ดี ตกยาก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากกรรมดี และกรรมชั่วที่ตนทำเอาไว้นั้นเอง กรรมดีก็แต่งให้ดี คอยอุปถัมภ์บำรุงหนุน ให้ได้รับความสุขความเจริญ กรรมชั่วก็แต่งให้เลว และคอยส่งผลให้ได้รับความทุกข์ความลำบากเดือดร้อนเรื่อยไป ***เมื่อผลกรรมปรากฏขึ้น จิตของผู้เสวยกรรมย่อมรู้สึกติดใจหรือเกลียดชังผลกรรมนั้น ๆ เกิดกิเลสสืบเนื่องต่อไปอีกนี้ให้ชื่อ***

ว่า วิบาก

ฉะนั้น กิเลส กรรม และวิบาก จึงเป็นของเนื่องด้วยกัน ซึ่งมีอยู่ในจิตวิญญาณของแต่ละดวง ๆ ที่หมุนจิตวิญญาณของแต่ละดวงให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย เสวยสุขเสวยทุกข์ตลอดไปตราบใดที่ยังมีกิเลสซึ่งเป็นเหตุให้สร้างกรรมชั่วและให้ได้รับทุกข์ พระพุทธเจ้าจึงสอนให้ละกิเลส เมื่อละกิเลสได้แล้ว กรรมชั่วก็ไม่เกิด ทุกข์ก็ดับไปเอง นี้เป็นหลักความจริง คือหลักกรรมและเป็นหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสแก่สัตว์โลกทั้งหลายไว้ว่า ***กรรมดีให้ผลเป็นสุข กรรมชั่วให้ผลเป็นทุกข์*** กรรมแปลว่าการกระทำกระทำทางกาย วาจาและใจเรียกว่ากรรมทั้งนั้น

เมื่อสัตว์โลกทั้งหลาย ได้กระทำกรรมอันใดเอาไว้ กรรมอันนั้นย่อมมีอำนาจให้ผลอย่างแน่นอน กรรมนั้นท่านแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทด้วยกัน ***คือกุศลกรรมและอกุศลกรรม กุศลกรรมนั้น คือกรรมที่ทำด้วยความฉลาด รู้ในเหตุ และผลเรียกกรรมดี***

กรรมดีย่อมมีอำนาจบังคับและชะล้างกรรมชั่วออกไปจากกาย วาจาใจของเราได้ ท่านให้ชื่อว่ากุศลกรรมหรือบุญกรรม

อกุศลกรรม คือกรรมที่ทำด้วยความโง่เรียกกรรมชั่ว กรรมชั่วย่อมมีอำนาจเผาลนจิตใจให้รุ่มร้อนดั่งถูกไฟเผา และมีลักษณะทำให้สกปรกเศร้าหมอง ท่านให้ชื่อสั้นๆ ว่า**บาปกรรม** หรือเรียกอีกอย่างว่ากรรมดำ และกรรมขาว เมื่อเรามองให้ชัดเจน (มองด้วยการพินิจวิเคราะห์ตรึกตรองด้วยปัญญาอันชอบ) เราจะเห็นลักษณะของกรรมดีและกรรมชั่วได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น กรรมดีมีลักษณะขาวสะอาดผ่องใส สดสวยเยือกเย็น ละเอียดปราณีต กรรมชั่วมีลักษณะดำสกปรกเศร้าหมองหยาบกระด้าง

ฉะนั้น หลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงสรุปได้ใจความดังนี้ว่า ***การไม่ทำความชั่ว หรือละความชั่ว การทำความดี หรือทำกุศลให้เกิดให้มี และการทำจิตให้ผ่องใสนี้ เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ กรรมทั้ง***

หลายย่อมเกิดขึ้นจากเหตุ ได้แก่ความรู้สึกทางใจ ความรุกเร้า ความอยาก ความดิ้นรนของใจ ฉะนั้นใจจึงเป็นตัวการสำคัญในการทำกรรม ตัวของกรรมแท้ คือเจตนาหรือความจงใจนั่นเอง

แต่เจตนาก็เป็นกิริยาอาการของจิตใจ เมื่อจิตใจถูกอารมณ์รุกเร้าให้เกิดมีความรู้สึกฝ่ายกิเลส หรือคุณธรรมขึ้นมาแล้วก็เกิดความจงใจทำตามความรู้สึกนั้น *เมื่อเป็นเช่นนี้ กรรมจึงเป็นการกระทำของจิตใจ จิตใจจึงต้องรับผิดชอบการกระทำของตัวเองจะปิดเสียไม่ยอมรับผิดชอบนั้นเป็นไปไม่ได้ เพราะกรรมเป็นสิ่งที่เนื่องกับตัวเหมือนกัน จะไม่ยอมรับนั้นเป็นไปไม่ได้*

เมื่อตัวเจตนา หรือความจงใจเป็นตัวของกรรมผลย่อมมีมากน้อยตามตัวเจตนา หรือจงใจนั่นเอง ตามธรรมดาของเจตนา ในการกระทำพูดหรือคิดนั้น ย่อมมีน้ำหนักต่างกันตามกำลังผลักดันของความรู้สึก ถ้ามีความรู้สึกแรงที่สุด เจตนาย่อมแรงที่สุด ถ้ามีความรู้สึกแรงพอประมาณ เจตนาย่อมจะแรงพอประมาณ

ถ้ามีความรู้สึกเพลาเจตนาก็ย่อมจะเพลาตามกัน

ฉะนั้น ท่านจึงกำหนดกรรมหนักเบาด้วยอำนาจเจตนา และความรู้สึก กรรมจะให้ผลเร็วหรือช้า มากหรือน้อย หนักหรือเบา ก็ขึ้นอยู่ที่กำลังของเจตนา และความรู้สึกเป็นส่วนประกอบด้วยเช่นกัน ตามหลักธรรมสิ่งใดมีอำนาจผลักดันแรงสิ่งนั้นย่อมปรากฏในลักษณะรุนแรงและเร็วเช่นเดียวกัน ***กรรมที่ทำด้วยเจตนา และความรู้สึกรุนแรงเวลาให้ผลย่อมเร็วและรุนแรง*** จะยกตัวอย่างเช่นอนันตริยกรรม ๕ มีการฆ่าบิดามารดาของตนเป็นต้น

คนที่กระทำกรรมบาป หยาบช้าได้ลงคอเช่นนี้ก็จะต้องมีความรู้สึก และเจตนาที่เป็นฝ่ายกิเลส หรืออกุศลรุนแรงกรรมนั้น จึงให้ผลเร็วและรุนแรงที่สุดด้วยย่อมจะให้ผลในลำดับที่ทำนั้นเอง คือทำให้เกิดความรุ่มร้อนขึ้นภายในกายและจิตใจจนไม่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ได้ก็มี ที่แรงที่สุดถึงขั้นธรณีสูบก็มี เมื่อตายไปแล้วต้องไปรับทุกข์ทรมานในสถานที่ลำบาก คือมหา

อเวจีนรกและเปรตอสุรกาย สัตว์ดิรัจฉานอีกกว่าจะพ้นจากบาปกรรมนั้น ก็กินเวลานานนับกัปนับกัลย์

ส่วนกรรมที่แรงในฝ่ายกุศลท่านเรียกว่า สมันตริกกรรม อันได้แก่สมาธิชั้นสูงคือฌานสมาบัติ ย่อมจะให้ผลทันทีเหมือนกัน เมื่อตายแล้วยังอำนวยผล ให้ได้ไปเสวยสุขสมบัติในสถานที่สุขสบาย คือโลกพรหม โลกสวรรค์ และโลกมนุษย์ เป็นเวลานานหลายกัปหลายกัลย์ เช่นเดียวกันกรรมที่มีกำลังแรงพอประมาณ อาจจะให้ผลในชาติปัจจุบันนี้ ส่วนกรรมที่มีกำลังน้อย ย่อมคอยให้ผลในชาติหน้าต่อ ๆ ไปสุดแต่จะได้โอกาสเมื่อไหร่ เมื่อไม่ได้โอกาสเลยก็อาจสิ้นกำลังเลิกให้ผลก็ได้

แต่โดยเหตุที่สัตว์ทั้งหลายย่อม ทำกรรมไว้หลากหลายมีทั้งดีและชั่ว กรรมจึงมีลักษณะพิเศษขึ้นไปอีก คือสนับสนุนกัน เบียดเบียนกันและตัดรอนกัน เพราะกรรมดี และกรรมชั่วย่อมเป็นปฏิปักษ์ต่อกันอยู่ในตัว เหมือนน้ำกับไฟซึ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อกันโดยหลักธรรมชาติ

ฉะนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้กรรมจึงอาจให้ผลสับสนกัน

ถ้าไม่พิจารณาถึงหลักเหตุผล และความจริงอันถ่องแท้ แล้วอาจเข้าใจผิดไปได้ หลักเหตุผลที่ควรถือเป็นหลักในการพิจารณากรรมนั้นก็คือ เหตุกับผลมีลักษณะเหมือนกัน เหตุดีผลต้องดี เหตุชั่วผลก็ต้องชั่ว คือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นหลักเหตุผลที่ตายตัวเสมอไปไม่เปลี่ยนแปลง เป็นความจริงที่ยืนหยัดอยู่ตลอดอนันตกาล

พระพุทธเจ้าหรือใครก็ตาม มิได้ทรงสร้างกฎนี้ขึ้นมาหากเขามีอยู่ แต่พระพุทธเจ้าทรงทราบกฎของกรรมนี้ตามความเป็นจริง จึงทรงวางหลักธรรมหรือชี้แจงแสดงให้แจ่มแจ้งตามความเป็นจริง เพื่อเวไนย์ชนทั้งหลายจะได้ปฏิบัติ กำจัดบาปออกไปจากตัว ทำความดีใส่ตัว และชำระจิตใจของตัวเองให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง ปราศจากกิเลสอกุศลอันเป็นเหตุเร้าให้กระทำกรรม เมื่อหมดกรรมกิเลสแล้วก็เป็นอิสระแก่ตัวเองเต็มที่

พระพุทธเจ้าทรงย้ำนักย้ำหนา ในการที่จะกระทำให้ตัวเองให้เป็นอิสระภาพนี้ จึงทรงประกาศความจริงให้เวไนย์ชน ได้ความสว่างกระจ่างแจ้งภายในใจหายหลงงมงายในการที่เชื่ออำนาจอื่นต่างๆ ที่ไม่อาจ

เป็นไปได้ เมื่อเวไนย์ชนได้มีความเชื่อถูกทางแล้ว เขาย่อมไม่เชื่ออำนาจอื่น นอกจากอำนาจของกิเลสและกรรมชั่วของตัวเอง ที่ทำให้ได้รับความทุกข์ยากลำบากเดือดร้อนในโลกไหนๆ โดยนัยเดียวกันเขา ก็ไม่เชื่ออำนาจอื่นนอกจากคุณธรรมและกรรมดีของตัวเอง ที่สร้างความเจริญสุขรื่นเริงบันเทิงใจในโลกนี้และโลกไหนๆ ก็ตาม และก็จะเชื่อต่อไปอีกว่าเมื่อใจมีกิเลสและกรรมได้ ก็อาจทำให้สิ้นกิเลสและกรรมได้เหมือนกัน

เมื่อไม่มีกิเลส และกรรมคอยบังคับจิตใจแล้วใจก็จะเป็นใจที่มีอิสระภาพเต็มตัว นี่คือทางสิ้นทุกข์และดับทุกข์ในวัฏสงสารโดยประการทั้งปวง เมื่อเราได้พิจารณาให้เข้าใจถ่องแท้แล้ว ในเรื่องของเหตุผล ซึ่งเป็นหลักในการวินิจฉัยในเรื่องของกรรมแล้วจึงควรที่เราจะรับทราบประเภทของกรรมด้วย กรรมท่านจำแนกประเภทออกเป็น ๑๒ ประเภท ได้แก่

๑. ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม ๒. อุปปัชชเวทนียกรรม ๓. อปราปรเวทนียกรรม ๔. อโหสิกรรม ๕. ชนกกรรม ๖. อปปัตถัมภกกรรม ๗. อุปปี

ฆกกรรม ๘. อุปฆาตกกรรม ๙. ครุกรรม ๑๐. พหุลกรรมหรืออาจินณกรรม ๑๑. อาสันนกรรม ๑๒. กตัตตากรรม

กรรมทั้ง ๑๒ ประเภทนี้แยกออกเป็นกรรมหนักที่สุด กรรมหนัก กรรมเบา และเบาที่สุด มีทั้งให้ผลปัจจุบัน และอนาคต

ประเภทที่ ๑. ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม เป็นกรรมที่สามารถให้ผลในปัจจุบันชาตินี้ ที่เรียกว่าให้ผลทันตา โดยมากเป็นการประทุษร้ายผู้ทรงคุณ เช่น **มารดาบิดา พระอรหันต์** แม้แต่เพียงการด่าว่าติเตียนท่านผู้ทรงคุณเช่นนั้น ก็เป็นกรรมที่แรงสามารถห้ามมรรคผลนิพพานได้ หรือการเบียดเบียนสัตว์ ทรมานสัตว์บางจำพวก ก็มักให้ผลทันตาเหมือนกันเช่นการเบียดเบียนแมวเป็นต้น ส่วนฝ่ายกุศลที่สามารถให้ผลปัจจุบันทันตาก็ได้แก่ การประพฤติพรหมจรรย์ในพระพุทธศาสนา

ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในสามัญผลสูตรว่า ***ผู้ประพฤติพรหมจรรย์นี้ ๑. ได้รับการอภิวาทกราบ***

ไหว้ ๒. ได้รับการเว้นภาษีอากร ๓. ได้รับการคุ้มครอง ๔.ได้รับปัจจัยที่เขาถวายด้วยศรัทธาเลี้ยงชีพเป็นสุขในปัจจุบัน ๕. ได้รับความไม่เดือดร้อนใจเพราะมีศีลบริสุทธิ์ ๖.ได้รับความเงียบสงัดใจ ความแช่มชื่นเบิกบานใจ ความสุขกายใจ เพราะใจสงบเป็นสมาธิ ๗. ได้ฌานสมาบัติ ๘. ได้ไตรวิชาหรืออภิญญา สิ้นอาสวะในภพชาติปัจจุบัน ๙. ถ้ายังมีกิเลสอยู่ก็จะเข้าถึงโลกที่มีสุขในเมื่อตายไป

จะขอยกอุทาหรณ์ เรื่องพราหมณ์คนหนึ่งในสมัยพุทธกาล ที่ทำกรรมปัจจุบันและให้ผลปัจจุบันทันตา มีพราหมณ์คนหนึ่งซึ่งเป็นคนยากจนเข็ญใจ แต่อยากบำเพ็ญทาน เพราะสำนึกได้ว่าที่ตนยากแค้นในปัจจุบัน เพราะไม่ได้บำเพ็ญทานไว้ในชาติก่อน จึงบริจาคผ้าสะไบผืนเดียว ที่ตนกับภรรยาใช้ร่วมกันอยู่ออกบำเพ็ญทานถวายแด่ พระบรมศาสดา ซึ่งเป็นบุญเขตอันเลิศ ได้รับผลตอบแทนในปัจจุบัน พอแกบริจาคออกได้แกก็รู้สึกโล่งใจ และปิติเหลือประมาณจึงเปล่งอุทานขึ้นใน

ทันทีนั้นว่า เราชนะแล้ว เราชนะแล้ว บังเอิญพระเจ้าปัสเสนธิโกศลก็เสด็จมาฟังธรรม ณ ที่นั้นด้วย เมื่อได้ทรงสดับจึงรับสั่งให้ถามดูพอทราบแล้วก็ทรงอนุโมทนาแล้วพระราชทานผ้าให้พราหมณ์ ๒ คู่ คู่ ๑ เพื่อเขา คู่ ๑ ให้ภรรยาเขาก็ยังมีศรัทธา น้อมไปถวายพระบรมศาสดาอีก พระเจ้าปัสเสนธิโกศลจึงพระราชทานให้เป็นทวี และในที่สุดก็พระราชทานตำแหน่งเศรษฐีให้เขาได้รับความสุข เพราะกุศลกรรมของเขาในปัจจุบันทันตาดังนี้

ประเภทที่ ๒. อุปปัชชเวทนียกรรม เป็นกรรมที่สามารถให้ผลต่อเมื่อเกิดใหม่ในชาติหน้า ในกำเนิดใดกำเนิดหนึ่ง ถ้าเป็นกุศลกรรมก็อำนวยผลให้มีความสุขสมควรแก่กรรมในคราวใดคราวหนึ่งถ้าเป็นอกุศลกรรม ก็ให้ผลเป็นทุกข์เดือดร้อนตามสมควรแก่กรรมในคราวใดคราวหนึ่งเหมือนกัน ตัวอย่างสมมติว่าเมื่อชาติปัจจุบันเราเป็นมนุษย์ ได้ทำกรรมไว้หลายอย่างทั้งบุญและบาป ตายแล้วกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกด้วยอำนาจกุศลอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถแต่งกำเนิดได้ ในชั่ว

ชีวิตใหม่นี้เราได้รับสุขสมบูรณ์เป็นครั้งคราว นั่นคือกุศลกรรมในประเภทนี้ ให้ผลเราได้รับทุกข์เดือดร้อนเป็นบางครั้ง นั่นคืออกุศลประเภทนี้ให้ผล

ประเภทที่ ๓. อปราปรเวทนียกรรม เป็นกรรมที่สามารถให้ผลสืบเนื่องไปหลายภพ หลายชาติ ตัวอย่างฝ่ายกุศลกรรม เช่นพระบรมศาสดาแสดงบุพพกรรมของพระองค์ไว้ว่า ทรงบำเพ็ญเมตตาภาวนาเป็นเวลา ๗ ปี ส่งผลให้ไปเกิดในพรหมโลกนานมาก แล้วมาเกิดเป็นพระอินทร์ ๓๗ ครั้งเกิดเป็นมนุษย์เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ์ ๓๗ ครั้งฝ่ายอกุศลกรรม เช่นพระมหาโมคคัลลาน์เถระ ในอดีตชาติหลงเมียฟังคำยุยงของเมียให้ฆ่ามารดาผู้พิการ ท่านทำไม่ลง เพียงแต่ทำให้ได้รับความลำบาก กรรมนั้นส่งผลให้ไปตกนรกนาน ครั้นมาเกิดเป็นมนุษย์ ถูกเขาฆ่าตายถึง ๕๐๐ ชาติกับทั้งชาติปัจจุบัน ที่ได้เป็นพระอรหันต์ก็ด้วยอกุศลกุศลกรรมอันนั้น

ประเภทที่ ๔. อโหสิกรรม เป็นกรรมที่ไม่มีโอกาสให้ผลเพราะไม่มีช่องที่จะเข้าให้ผลได้ เลยหมด

โอกาสสิ้นอำนาจสลายไปในฝ่ายอกุศลกรรม เช่นพระองคุลีมาลเถระ ได้กระทำบาปกรรมชั่วช้า ฆ่าคนเป็นจำนวนเกือบถึงพันคน พระทศพลทรงเห็นอุปนิสัยแห่งพระอรหันต์มีอยู่ทรงเกรงว่าจะฆ่ามารดา แล้วจะทำลายอุปนิสัยแห่งพระอรหันตผล จึงรีบเสด็จไปโปรด ทรงแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ และตรัสพระวาจาเพียงว่าเราหยุดแล้ว คือ ทรงหยุดทำบาปแล้ว ส่วนท่านสิยังไม่หยุดทำบาป เท่านั้นท่านก็ได้สติรู้สึกตัว เหตุผลต่างๆ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีปรากฏขึ้นในใจ ท่านจึงเข้าเฝ้าขอบรรพชาอุปสมบท และบำเพ็ญเพียรจนสำเร็จพระอรหันตผล สิ้นภพสิ้นชาติบาปกรรมซึ่งมีอำนาจสามารถให้ผลไปในชาติหน้า หลายแสนกัปก็เลยหมดโอกาสจัดว่าเป็นอโหสิกรรม

ประเภทที่ ๕. ชนกกรรม กรรมที่สามารถตกแต่งกำเนิด ฝ่ายกุศลกรรม คือฝ่ายดีได้แก่เกิดในพรหมโลก เทวดาหรือมนุษย์ ฝ่ายอกุศลหรือฝ่ายชั่วได้แก่เกิดเป็นสัตว์ดิรัจฉานเปรตอสุรกายและสัตว์นรกล้วนแต่กรรมตกแต่งทั้งนั้น

ประเภทที่ ๖. อุปปัตถัมภกกรรม เป็นกรรมที่คอยสนับสนุนกรรมอื่นซึ่งเป็นฝ่ายเดียวกัน กรรมดีสนับสนุนกรรมดีกรรมชั่วสนับสนุนกรรมชั่วเช่นกรรมดีแต่งกำเนิดดีแล้วกรรมดีอื่นๆ ก็ตามสนับสนุนส่งเสริมให้ได้รับความสุขความเจริญยิ่งขึ้น กรรมชั่วแต่งกำเนิดชั่วทราบแล้วกรรมชั่วอื่นๆ ก็ตามอุดหนุนส่งเสริมให้ได้รับทุกข์เดือดร้อนในกำเนิดนั้นยิ่งๆ ขึ้น

ประเภทที่ ๗. อุปปีฬกกรรม กรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับกรรมอื่นที่ต่างฝ่ายกับตน คอยเบียดเบียนทำให้ฝ่ายตรงข้ามมีกำลังอ่อนลง ให้ผลไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เช่นกรรมดีแต่งกำเนิดให้เป็นมนุษย์แล้ว กรรมชั่วเข้ามาขัดขวาง รอนอำนาจของกรรมดีนั้นลง ทำให้เป็นมนุษย์ไม่สมบูรณ์หรือขาดความสุขในความเป็นมนุษย์ที่ควรจะได้ไป ในฝ่ายชั่วก็นัยเดียวกัน เช่นกรรมชั่วแต่งกำเนิดแล้วกรรมดีเข้ามาขัดถึงเป็นสัตว์ ก็มีผู้เมตตากรุณาเลี้ยงดูมิให้ได้รับความลำบากเป็นต้น

ประเภทที่ ๘. อุปฆาตกรรม กรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับกรรมอื่นเช่นเดียวกับข้อที่ ๗ แต่มีกำลังแรงกว่า

สามารถเข้ากำจัดกรรมอันเป็นปฏิปักษ์ให้ขาดสะบั้นลงได้ มิให้อำนวยผลสืบไปแล้วตนก็เข้าแทนที่ให้ผลเสียเอง ตัวอย่างในฝ่ายอกุศลเช่นกรรมดีแต่งกำเนิดเป็นมนุษย์มาแล้ว กรรมชั่วที่มีกำลังเข้าสังหาร เช่นไปทำกรรมร้ายแรงขึ้นในปัจจุบัน หรือกรรมชั่วร้ายแรงในอดีตตามมาทันเข้าให้ผลแทนที่ คนนั้นเสียความเป็นมนุษย์ไปในทันทีทันใด กลายร่างไปเป็นยักษ์หรือดิรัจฉานหรือเพศเปลี่ยนไป เช่นเดิมเป็นบุรุษเพศกลายเป็นสตรีเพศไป ดังโสเรยยะบุตรเศรษฐี ฉะนั้นในฝ่ายกุศลกรรมชั่วแต่งกำเนิดทราบแล้วกรรมดีเข้าสังหารกรรมทรามนั้นให้สิ้นกระแสลง แล้วเข้าแทนที่ให้ผลเสียเอง เช่นเปรตได้รับส่วนบุญแล้วพ้นภาวะเปรต กลายเป็นเทวดาทันทีทันใด เป็นต้น

ประเภทที่ ๙. ครุกรรม กรรมที่หนักมากสามารถให้ผลในทันทีทันใด ฝ่ายกุศลได้แก่ฌาณสมาบัติ ฝ่ายอกุศลได้แก่อนันตริยกรรม ๕ มีฆ่าบิดามารดาเป็นต้น บุคคลจะกระทำกรรมชั่วมามากมายสักเพียงไรก็ตาม (เว้นอนันตริยกรรม ๕) ถ้ารู้สึกผิดสำนึก

ตัวแล้ว กลับทำความดีมีความสามารถทำใจให้สงบเป็นสมาธิและฌานได้ แล้วกรรมนั้นจะแสดงผลเรื่อย ๆ ไปตั้งแต่บัดนั้นจนกว่าจะสิ้นกระแสลงกรรมอื่น ๆ จึงจะได้ช่องให้ผล บุคคลทำกรรมดีไว้มากมายแล้วสมควรจะได้มรรคผลขั้นใดขั้นหนึ่งในชาติปัจจุบัน แต่ไปเสวนากับคนพาลเกิดความประมาท ทำกรรมชั่วร้ายแรงขึ้น เช่น ฆ่าพระอรหันต์ ฆ่าบิดามารดาเป็นต้น กรรมนี้จะให้ผลทันทีทันใด อุปนิสัยแห่งมรรคผลก็เป็นอันพับไป ต้องเสวยผลแห่งกรรมชั่วนั้นก่อนจนกว่าจะสิ้นกระแสลงกรรมอื่น ๆ จึงจะมีช่องให้ผลสืบไป

ประเภทที่ ๑๐. พหุลกรรมหรืออาจินตนกรรม คือกรรมที่ทำมากทำจนชินเป็นอาจิน เป็นกรรมหนักรองครุกรรมลงมา สามารถให้ผลก่อนกรรมอื่น ๆ ในเมื่อไม่มีครุกรรม เช่นบุคคลบำเพ็ญทานรักษาศีลหรือเจริญเมตตาภาวนาเป็นอาจิน แต่ไม่ถึงกับได้ฌานสมาบัติ กรรมดีนี้จะเป็นปัจจัยมีกำลังในจิตอยู่เสมอสามารถให้ผลสืบเนื่องไปนาน ถ้าบุคคลนั้นไม่ประมาทในชาติต่อ ๆ ไปทำเพิ่มเติมเป็นอาจินอยู่เรื่อย ๆ กรรมดี

จะให้ผลทวี และสืบเนื่องเรื่อยๆ ตัดโอกาสของกรรมอื่นๆ เสียได้ในฝ่ายอกุศลก็นัยเดียวกัน เช่นพรานเนื้อหรือชาวประมงทำปาณาติบาตเป็นนิจ ถึงแม้ไม่หนักหนาเท่าครุกรรม แต่เพราะเป็นกรรมที่ติดเนื่องกับสันดานมาก จึงสามารถอำนวยผลสืบเนื่องไป ไม่เปิดช่องให้กรรมอื่นมีโอกาสอำนวยผลได้ เช่นคนฆ่าโคขายเนื้อทุกวัน เวลาจะตายร้องเหมือนอย่างโคพอสิ้นใจไปนรกทันที

ประเภทที่ ๑๑. อาสันนกรรม กรรมที่ทำเวลาใกล้ตายแม้จะมีกำลังน้อยก็ได้ช่องให้ผลก่อนกรรมอื่นในเมื่อไม่มีครุกรรมหรือพหุลกรรม ตัวอย่างในฝ่ายดี เช่นพวกนายสำเภาก่อนที่สำเภาจะแตกได้สมาทานศีล ก่อนหน้าที่จะมรณะเพียงเล็กน้อยตายแล้วไปเกิดในสวรรค์ ในฝ่ายอกุศลเช่นพระภิกษุรูปหนึ่งในพระศาสนา ของพระกัสปสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องอาบัติ เพราะพรากภูตคามคือใบตะใคร้น้ำให้ขาดประมาทว่าเป็นอาบัติเล็กน้อยไม่แสดงทันที ต่อมาไม่นานเกิดอาพาธพอใกล้มรณะก็นึกขึ้นได้ว่าตนมีอาบัติ

ติดตัว จะแสดงก็หาภิกษุรับแสดงไม่ได้จึงเสียใจ ตายไปได้ไปเกิดเป็นนาค

ประเภทที่ ๑๒. กตัตตากรรม เป็นกรรมที่เบาบาง ทำด้วยเจตนาอ่อนๆ แทบจะว่าไม่มีเจตนา เช่น การฆ่ามดฆ่าแมลงของเด็ก เด็กที่ทำด้วยความไม่เดียงสาไม่รู้ว่าเป็นบาปเป็นกรรม ในฝ่ายกุศลก็เช่นกัน เช่น เด็กที่ไม่เดียงสาแสดงคารวะต่อพระรัตนตรัยตามที่ผู้ใหญ่สอนให้ทำ เด็กจะทำด้วยเจตนาอ่อนที่สุด จึงชื่อว่าสักแต่ว่าทำ ถ้าไม่มีกรรมอื่นให้ผลเลย กรรมชนิดนี้ก็จะให้ผลได้บ้างแต่ไม่มากนัก มีทางที่จะเป็นอโหสิกรรมมากกว่าที่จะให้ผลเพราะกำลังน้อยมาก

เมื่อรู้ประเภทของกรรม ซึ่งมีลักษณะสามารถให้ผล ต่างขณะต่างวาระต่างกรรมเช่นนี้แล้ว แม้ว่าได้เห็นสัตว์ได้ดี ตกยาก ซึ่งเป็นไปในลักษณะสับสน เช่นผู้ทำบาปในชาตินี้ ตายไปได้ไปสวรรค์ ทำบุญในชาตินี้แท้ๆ ตายไปไปสู่นรกเป็นต้น ก็จะไม่เข้าใจผิดตามความสับสนนั้น

อนึ่ง กรรมที่สัตว์ทำไว้ย่อมให้ผลตามลักษณะ

ต่างๆ กัน เช่นกรรมคือการฆ่าสัตว์ส่งผลให้ไปสู่อบายทุคติวินิบาตนรก ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนอายุน้อย ส่วนกรรมคือการไม่ฆ่าสัตว์มีเมตตาปราณีในสรรพสัตว์ อำนวยผลให้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนมีอายุยืน

กรรม คือการเบียดเบียนสัตว์ด้วยการตบตีขว้างปาแทงฟัน ส่งผลให้ไปสู่อบายทุคติวินิบาตนรก ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนมีอาพาธมาก ส่วนกรรมที่ไม่เบียดเบียนสัตว์ ด้วยการตบตีขว้างปาแทงฟัน อำนวยผลให้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนมีอาพาธน้อย

กรรม คือ ความมักโกรธ มากด้วยความแค้น ถูกว่าเล็กว่าน้อยก็โกรธพยาบาทปองร้าย แสดงความโกรธความดุร้าย ความน้อยใจให้ปรากฏออก ส่งผลให้ไปสู่อบายทุคติวินิบาตนรก ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนผิวทราม ส่วนกรรมคือความไม่โกรธตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาแล้ว อำนวยให้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนมีผิวพรรณงามน่า

เลื่อมใส

กรรม คือ ความมีใจริษยาอยากได้ เข้าไปขัดขวางในลาภสักการะ ความเคารพนับถือนบไหว้บูชาของคนอื่น ส่งผลให้ไปสู่อบายทุคติวินิบาตนรก ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนมีศักดาน้อย ส่วนกรรมคือความไม่มีใจริษยาอยากได้ ไม่ขัดขวางลาภสักการะ ความนับถือนบไหว้บูชาของคนอื่น อำนวยผลให้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนมีศักดาใหญ่

กรรม คือ การไม่ให้ข้าวน้ำผ้า ยานพาหนะ ดอกไม้ของหอมเครื่องลูบไล้ ที่อยู่อาศัย เครื่องเกื้อกูลแก่แสงสว่าง แก่สมณะหรือคนดี ส่งผลให้ไปสู่อบายทุคติวินิบาตนรก ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนมีโภคทรัพย์น้อย ส่วนกรรมคือการให้วัตถุดังกล่าวนั้นแก่สมณะ หรือคนดีอำนวยผลให้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนมีโภคทรัพย์มาก

กรรม คือ ความกระด้างถือตนไม่ไหว้บุคคล

ที่ควรไหว้ ไม่ลุกรับบุคคลที่ควรลุกรับ ไม่ให้อาสนะแก่บุคคลที่ควรให้ ไม่หลีกทางแก่บุคคลที่ควรหลีก ไม่สักการะแก่บุคคลที่ควรสักการะ ไม่เคารพบุคคลที่ควรเคารพ ไม่นับถือบุคคลที่ควรนับถือ ไม่บูชาบุคคลที่ควรบูชา ส่งผลให้ไปสู่อบายทุคติ ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนเกิดในตระกูลต่ำ ส่วนความไม่กระด้างไม่ถือตัว โดยนัยที่ตรงกันข้ามจากที่กล่าวแล้วนั้น อำนวยผลให้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนเกิดในตระกูลสูง

กรรม คือ การไม่ศึกษาไต่ถามสมณะพราหมณ์ถึงกุศลและอกุศล สิ่งมีโทษไม่มีโทษ ควรและไม่ควร กรรมที่เป็นไปเพื่อทุกข์อันไม่เกื้อกูลตลอดกาลนาน และกรรมที่เป็นไปเพื่อสุขเกื้อกูลตลอดกาลนาน ส่งผลให้ไปสู่อบายทุคติ ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ ก็เป็นคนโง่เขลาเบาปัญญา ส่วนกรรมคือการเข้าหาศึกษาไต่ถามสมณะพราหมณ์ถึงสิ่งต่างๆ ดังกล่าวมานั้นอำนวยผลให้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์

ครั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์ก็เป็นคนมีความฉลาดมีปัญญามาก

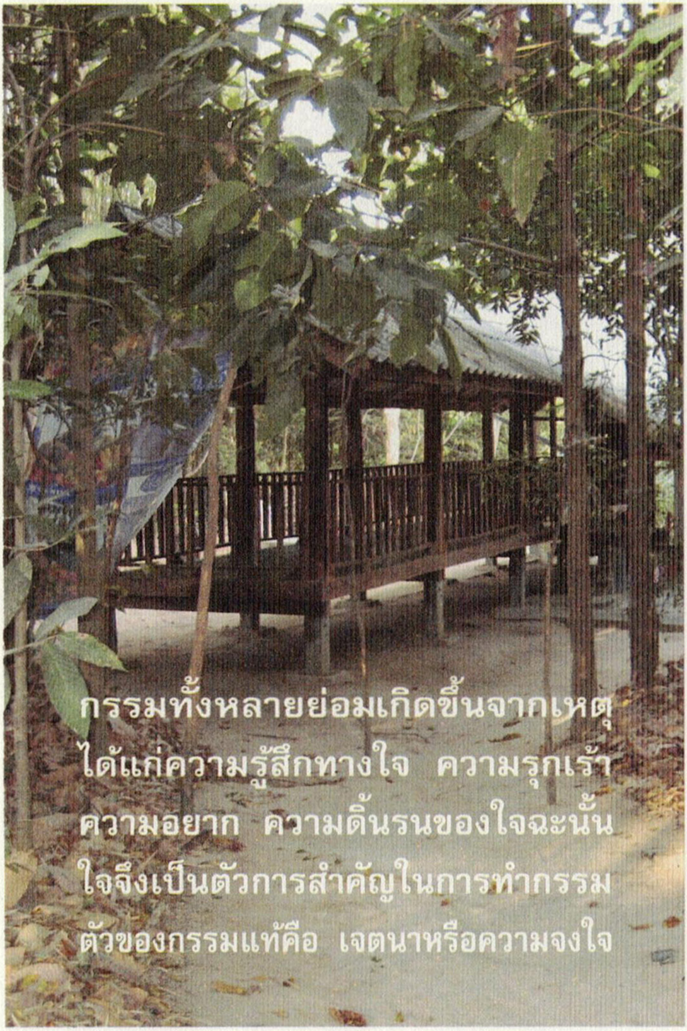
เมื่อเราได้รู้ลักษณะของกรรมและผลของกรรมแล้ว เมื่อเห็นสัตว์ทั้งหลายได้ดี ตกยาก ผิวงาม ผิวทราม มีโรค ไม่มีโรค มีทรัพย์ ไม่มีทรัพย์ มีปัญญา ไม่มีปัญญา ย่อมรู้เห็นตามความเป็นจริงว่า สัตว์โลกทั้งหลายย่อมเป็นไปตามกรรม กรรมเป็นสิ่งที่จำแนกสัตว์ให้เลวละเอียด ปราณีตต่างกัน เพราะสัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นผู้ให้ผลมีกรรมเป็นแดนเกิด กรรมเป็นผู้ติดตามให้ผล จะทำกรรมอันใดไว้ เป็นบุญหรือเป็นบาป เราจะต้องเป็นผู้รับผลกรรมอันนั้นสืบไป

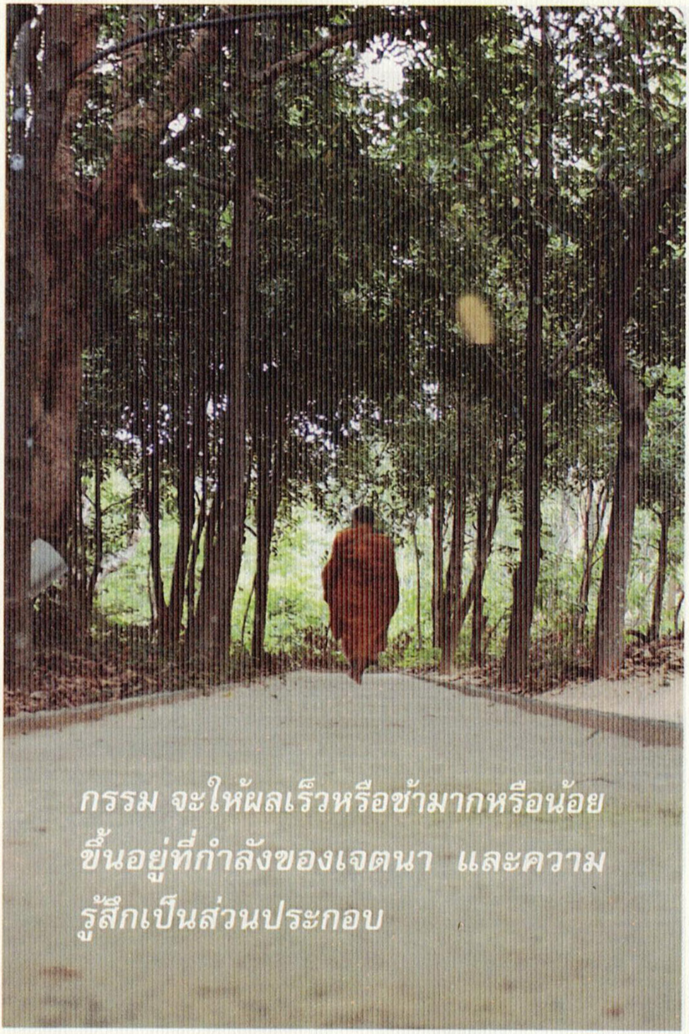
เมื่อเรารู้แล้วว่ากรรมคืออะไร เหตุให้เกิดกรรมคืออะไร ผลของกรรมเป็นอย่างไร เราก็ควรที่จะละกรรมชั่ว อันเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์เดือดร้อน เศร้าหมอง ให้ออกไปจากกายวาจาใจของเราเสีย บำเพ็ญแต่บุญกุศล อันเป็นเหตุให้เกิดความสงบร่มเย็นเป็นสุข และเพื่อความงดงามผ่องใสของจิตเมื่อความผ่องใสของจิตเกิดมีขึ้น ก็จะเป็นเหตุให้การพิจารณาทางด้าน

ปัญญาสว่างไสวขึ้นด้วย

เมื่อปัญญา คือความสว่างไสวเห็นตามความเป็นจริงเกิดขึ้น ย่อมตัดกระแสของกิเลสอันเป็นเหตุให้สร้างกรรมไม่มีที่สิ้นสุด ทุกข์ก็ไม่มีสิ้นสุดให้ขาดออกไปจากหัวใจ กิเลสขาดออกไป กรรมก็ขาดออกไปด้วย ทุกข์ก็ดับไปด้วยพร้อมกัน เพราะกรรม กิเลส วิบาก เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกันเป็นเหตุและผลของกันและกัน

เมื่อเราตัดกระแสของกิเลส ขาดออกไปจากหัวใจเราแล้ว กรรมและวิบาก ก็ขาดออกไปจากใจด้วยเช่นกัน สันติภาพถาวร ได้แก่ความสงบราบคาบ ไม่มีเหตุให้เกิดความปั่นป่วนได้อีกต่อไป ในขณะเดียวกันก็กลายเป็นสันตบุคคล บริสุทธิ์บริบูรณ์ ***นิรามิสุข คือ สุขที่ไม่เจือไปด้วยทุกข์*** ประกอบไปด้วย***อามิส หรือ เอกันตบรมสุข คือสุขที่เป็นหนึ่งโดยหลักธรรมชาติ*** ไม่เปลี่ยนแปลงอีกต่อไปจนตลอดอนันตกาล การอธิบายธรรมก็เห็นว่าพอเป็นคติเตือนใจได้บ้าง จึงขอยุติเพียงเท่านี้ เอวังฯ

กรรมทั้งหลายย่อมเกิดขึ้นจากเหตุ
ได้แก่ความรู้สึกทางใจ ความรุกเร้า
ความอยาก ความดิ้นรนของใจฉะนั้น
ใจจึงเป็นตัวการสำคัญในการทำกรรม
ตัวของกรรมแท้คือ เจตนาหรือความจงใจ

กรรม จะให้ผลเร็วหรือช้ามากหรือน้อย
ขึ้นอยู่ที่กำลังของเจตนา และความ
รู้สึกเป็นส่วนประกอบ

กรรม เป็นการกระทำของจิตใจ จิตใจจึงต้องรับผิดชอบการกระทำของตัวเอง จะปิดเสียไม่ยอมรับผิดชอบนั้นเป็นไปไม่ได้ เพราะกรรมเป็นสิ่งที่เนื่องกับตัวเหมือนกัน

ฝึกตายก่อนตายจริง

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าหนองกุง

อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

วันอังคารที่ 8 เมษายน 2546 เวลา14.00น.

พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้สอนให้กลัวตาย ท่านสอนให้กลัวการเกิด ตายท่านไม่สอนให้กลัว ท่านสอนให้พิจารณาความตาย ความเกิดมันเป็นสิ่งที่น่ากลัวแต่เราหาทางป้องกันได้ ส่วนเรื่องความตายมันป้องกันไม่ได้ในเมื่อเกิดมาแล้วมันก็ต้องตายจะมีสิ่งใดในโลกที่เกิดมาแล้วไม่ตาย เกิดมาแล้วไม่แตกดับ

ฉะนั้นพระพุทธเจ้าของเรา ท่านจึงสอนให้เราพิจารณาความตายอยู่เป็นประจำ ตราบใดที่เราหมั่นระลึกถึงความตายให้ได้มาก ยิ่งพิจารณาให้ได้มากเท่าใดยิ่งระลึกเท่าใดก็เป็นสิ่งที่จะทำให้เราเกิดความไม่มัวเมาประมาท ในรูปเสียงกลิ่นรสในกิเลสตัณหาอุปาทานซึ่งเป็นสิ่งที่ยั่วยุให้เกิดอกุศลกรรม เป็นเหตุให้สืบต่อเรื่องภพชาติ เรื่องของความเกิด เมื่อมีความเกิดก็ย่อม

มีความตายเป็นที่สุดของแต่ละภพชาติ เรากลัวความตายจะกลัวมากขนาดไหนก็ตาม ไม่มีใครที่จะหลีกเลี่ยงได้ กลัวมากขนาดไหนก็ตาม เราจะหนีพ้นจากความตายไปไม่ได้ พระพุทธเจ้าท่านอุปมาไว้ว่า เหมือนกับภูเขาที่กลิ้งมาในทิศทั้งสี่บดขยี้เอาชีวิตสัตว์ ผู้ใดอยู่ใกล้ผู้นั้นก็โดนบดทับไปก่อนไม่มีใครที่จะหลีกเลี่ยงได้

ฉะนั้น ตอนนี้เรายังไม่โดนทับเราก็ต้องรีบเร่งสร้างเกาะ สร้างสิ่งที่จะเป็นที่พึ่งหรือที่เป็นสรณะ ในเมื่อภูเขานั้นกลิ้งมาทับตัวเราเราจะได้มีที่หลบ ให้แตกให้ดับหรือให้ตายเฉพาะกายหรือธาตุขันธ์ ในส่วนหัวใจนี้เรามีที่พึ่งนี้จึงจะถูกต้อง

พระพุทธเจ้า ท่านจึงให้เราพิจารณาความตาย ระลึกถึงความตายอยู่เป็นนิจในกรรมฐาน 40 อย่าง ที่จะทำจิตของเราให้มีความมั่นคงและรู้แจ้ง ก็มีมรณะสติเป็นอีกกรรมฐานหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้จากการพิจารณาหรือการน้อมรำลึก เพราะว่าอริยสัจธรรมข้อนี้เป็นความจริง และอยู่กับตัวของเราเองเมื่อเราหมั่นพิจารณาความจริงอยู่ หรือตรึกตรองด้วยโยนิโสมนสิการ

ใคร่ครวญภายในจิตใจของเรา ด้วยความแยบคายว่าตัวของเรานี้จะไม่เป็นอย่างอื่นแน่นอน ***เอกังสิกังเป็นไปส่วนเดียวในเรื่องของความตาย***

นี่พระพุทธเจ้าท่านให้เราหมั่นระลึกถึง ท่านจึงว่ามรณะสติกรรมฐาน ***กรรมฐานนั้นแปลว่าที่ตั้งของการกระทำ สติแปลว่าความระลึก*** ความระลึกของเราตั้งไว้ในกรรมฐาน คือมรณะหรือความตาย อะไรตาย ตัวของเราอะไรตาย พิจารณาเข้าไปดูเข้าไป ตรงนี้มันเกิดมันตาย เข้าไปออกมา ออกมาเข้าไป เรียกว่ามันเกิดมันตาย มันเกิดมันดับ เข้าไปแล้วไม่ออกมันก็ตายออกมาแล้วไม่เข้ามันก็ตายอยู่นี่

ฉะนั้นความตายจึงมีอยู่ทุกลมหายใจ นี่ถ้าเรามาเห็นจริงอยู่ว่าความตายนี่มีอยู่แค่นี้ เราจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ จิตใจของเราจะไม่กำเริบ ไม่หลง ไม่มัวเมาและรีบเร่งสร้างคุณงามความดี คือสิ่งที่ไม่ตายเข้าสู่ใจเว้นหรืองดจากบาปหรืออกุศลจิต หรืออกุศลเจตนานั้นพยายามละพยามยามกำจัดออกไปจากตัวเรา ไม่ให้เกิดขึ้นอีก ถ้าเราเห็นแจ้งแล้วว่าชีวิตมีอยู่เช่นนี้มีความ

ตายเป็นที่สุดรอบ

แล้วเราจะเอาอะไร เราจะเอาดิน เอาน้ำ เอาเงิน เอาทอง เอาเรือนชานบ้านช่องเอาเนื้อหนัง ผม ขน เอ็น กระดูกเหล่านี้หอบหิ้วไปด้วยหรือ ล้วนแต่ของตายทั้งนั้น แล้วเราจะเอาอะไร

นี่เราควรจะถามตัวเอง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจตามความเป็นจริงของสภาวะธรรม ทั้งภายนอกภายใน ภายนอกก็คือธาตุขันธ์อันนี้ ดินน้ำลมไฟนี้ หรือวัตถุตลอดถึงสิ่งที่มองเห็นทั้งหลาย มันจะเป็นอันเดียวกันกับใจของเราหรือ นี่ท่านหมั่นให้แยกแยะหรือให้คลี่คลายออกดู ตัวของเรามันติดหลงอยู่กับอะไร ตัวของเรามันมีอะไรเป็นสาระ เป็นแก่นสาร ไม่มีอะไรทั้งนั้น

ฉะนั้น เรื่องของความตายเป็นสิ่งที่เราไม่ควรกลัว ท่านให้เรากลัวความเกิด เพราะตราบใดที่ยังมีความเกิดอยู่ ความทุกข์ก็มีอยู่ตลอดไป ความตายก็มีเป็นผลอยู่ตราบนั้น ฉะนั้นให้เราหมั่นนึกถึงความตายที่จะมาถึงตน อะไรมันเกิดอะไรมันตาย มันเกิดที่ไหนมันตายที่ไหน มันตายแล้วมันไปเป็นอะไร

อันนี้ให้ใคร่ครวญพิจารณา แล้วเราจะเห็นจริงจะได้ไม่หลงยึดติดกับของตายเหล่านี้ ยึดติดกับของตายมันก็ต้องตายอยู่วันยังค่ำ

เมื่อเราพิจารณาความตาย ให้เห็นความตายก่อนที่เราจะตาย เราจะได้ไม่หลงความตายเมื่อถึงกาลเวลา ตายแบบผู้มีสติ ไม่ตายแบบผู้หลง ไม่ตายแบบติดอยู่กับของตาย ตายแบบผู้ชนะ เรียกว่าไปสบาย นี่เรายังหลงความตายอยู่ หลงความตายอยู่เราก็ต้องประสบอยู่ตลอดไป ให้เราลองพิจารณาดูผู้ตายแบบมีสติไม่ยึด กับผู้ตายแบบไม่มีสติยึดติดกับของตาย ใครจะเป็นผู้สะดวกสบายกว่ากันในเรื่องของหัวใจ

ซึ่งสิ่งเหล่านี้ มันเป็นของตายอยู่แล้วแน่นอน จะรู้ไม่รู้ก็ตาม จะยึดไม่ยึดก็ตาม มันก็เป็นไปตามหน้าที่ของมัน แต่สำหรับผู้ศึกษาให้รู้ให้เข้าใจย่อมปล่อยวางไว้ตามความเป็นจริง ตายหรือไม่ตายก็ไม่สำคัญ เพราะใจนี้เป็นสิ่งไม่ตาย สมบูรณ์แล้วเต็มบริบูรณ์ด้วยบุญกุศล หรือคุณงามความดี ศีลก็บริบูรณ์ ทานก็บริบูรณ์ สติก็บริบูรณ์ สมาธิและปัญญาความเฉลียวฉลาดในตัว

เองมีบริบูรณ์ เป็นธรรมสมบัติหรือเป็นอริยะทรัพย์ เป็นทรัพย์ที่ประเสริฐแล้วภายในจิตใจ ไม่มีแตกดับ ไม่สลายไปจากใจ เป็นทรัพย์ที่จะให้ผลในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อตลอดไป เรียกว่า เป็นเครื่องสนับสนุน เป็นเครื่องอุ้มชูจิตใจของเรา ให้มีความแคล้วคลาด ปลอดภัย เรียกว่าถึง ***สุคโต*** ได้ก็เพราะอาศัยความดี ความดีให้ผลเป็นสุขเรียกว่าเหตุกับผลนี้มีอยู่ตลอดไป

พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนไว้ว่าทำบุญได้บุญนั่นเอง ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วนั่นเอง รวมสรุปแล้วก็มี 2 ประเด็น คือทำดีกับทำชั่ว ***ทำดีได้ผลคือความสุข ทำชั่วได้ผลคือความทุกข์ให้ผลที่ใจของเราแล้วก็ขยายออกไปเป็นวิบากกรรมแต่ละภพแต่ละชาติ*** นี่สืบเนื่องจากสิ่งที่เราสั่งสมเป็นสมบัติของเรา ภายในจิตวิญญาณดวงนี้

ในเรื่องความตายนี้มันไม่มีในจิตใจ มันไม่มีภายในจิตหรือวิญญาณดวงนี้ มีตั้งแต่เปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติที่เรากลัวหนักกลัวหนาว่าตาย ตายจากภพ จากความเป็นมนุษย์ จากความเป็นสัตว์ เพราะหมดกำลังของ

ธาตุขันธ์

แต่จิตนี้มันไม่หมดไม่ตาย จิตนี้หมายถึงตัวเราคือใจนั่นเอง จิตวิญญาณดวงนี้เองที่จะต้องไปอุบัติหรือปฏิสนธิในสถานที่ต่างๆ ไปเกิดไปตายอยู่อย่างนี้ตลอดไป ตราบใดที่ยังมีอวิชชา ความหลง ตัณหา อุปทาน ความใคร่ ความยินดี หรือความยึดติดในสิ่งเหล่านี้ยังต้องมีภพมีชาติคือมีเกิดมีตาย

ฉะนั้น เมื่อมีเกิดก็มีตายอยู่ตลอดไป นี่ก็ได้อาศัยสิ่งที่เราสั่งสมอยู่ภายในใจของเรา ที่ท่านบอกว่าบุญและกุศลบุญ และบาปกุศลและอกุศลนั่นเอง เป็นสมบัติของเราตลอดไป

เป็นสมบัติของเรา คือเราคิดหรือเจตนาขึ้นภายในปัจจุบัน เจตนาเป็นกุศลเรียกกุศลเจตนา หรืออกุศลเจตนา มีความดำรินึกคิดขึ้นมานั่นเป็นกรรมขึ้นแล้วภายในใจ เมื่อเราคิดถึงสิ่งที่ดีเรียกว่ากุศลเจตนา อย่างเช่นเราดำริว่าวันนี้เราจะให้ทาน เราจะรักษาศีล เราจะไหว้พระสวดมนต์และก็ภาวนาบังคับจิตใจของตนเองให้มันระลึกอยู่กับลม

หายใจเข้าออกนี้ มีมรณะสติคือระลึกถึงความตายอยู่กับลมหายใจนี้ ไม่ให้จิตของเราคิดฟุ้งซ่านไปสู่อารมณ์ภายนอก ให้รู้อยู่กับความจริงนี้ ความเกิดความตายให้พิจารณาหรือภาวนาไว้ ความตายความตาย ***เอวังสิกัง*** ความตายของเราต้องเป็นไปอย่างเดียวไม่เป็นไปอย่างอื่น

นี่! เรียกว่ากุศลเจตนาเกิดขึ้นภายในใจความเดือดร้อนไม่เกิดขึ้น ความเบาความสบาย และความปีติเอิบอิ่มย่อมจะติดตามมานั่นเรียกว่าเป็นบุญ ย่อมจะทำให้เกิดความสุข แล้วฝังลงไปภายในจิตใจ ให้จิตใจมีความยินดีในสิ่งเหล่านี้ แล้วจิตใจก็จะมีสมบัติที่ไม่แตกไม่ดับ และไม่เดือดร้อนไม่วุ่นวาย ไม่เป็นทุกข์ไม่กังวล ไม่เหมือนสมบัติภายนอก มีมากก็กังวลมาก มีน้อยก็กังวลน้อย เต็มไปด้วยภาระเรียกว่าสมบัติภายนอก นับตั้งแต่กายของเราที่เราหวงแหนไม่อยากให้ตาย นี่เป็นสิ่งเป็นภาระที่ทำให้เกิดความกังวล วันหนึ่งคืนหนึ่งมีตั้งแต่ภาระ เรื่องของกายนี้เป็นภาระต้องดื่มต้องกินต้องอาบน้ำ ต้องชำระต้องทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อให้เกิดความสบายทั้งกาย แต่ไม่มีวันที่จะสบายได้เลย

มีตั้งแต่ภาระ มีตั้งแต่สิ่งที่จะทำให้เกิดความกังวลอยู่อย่างนี้ เดี๋ยวเป็นโน่นเป็นนี่ เจ็บหัว ปวดหัวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาท่านจึงว่า เป็นสิ่งที่ไม่จีรังยั่งยืน ไม่แน่นอนเป็นทุกข์ เมื่อเกิดแล้วก็มีทุกข์มีภาระติดตามอย่างนี้

ฉะนั้นท่านจึงให้เราพิจารณาในเรื่องของความตาย ใคร่ครวญหรือรำลึกถึงความตาย ก่อนที่มันจะมาถึงจริงๆ ให้เห็นจริงก่อน ให้เรารู้ก่อนว่าสิ่งเหล่านี้เป็นไปอย่างนี้ สิ่งเหล่านี้เป็นไปอย่างนี้ ในเมื่อถึงกาลถึงเวลาใจของเราแยกออกทันที ไม่ยึด ไม่เดือดร้อน ไม่ห่วงเพราะทราบว่าห่วงอย่างไรก็ไม่พ้นห่วงอย่างไรก็ต้องแตกดับ หรือต้องตายอย่างแน่นอน

อย่างเมื่อเราพิจารณาตามความจริงแล้วว่าความตายเป็นความจริงที่มีอยู่ ติดอยู่กับธาตุขันธ์ วันเกิดกับวันตายมาพร้อมกัน เมื่อเราเซ็นต์ใบเกิดแล้วเราก็ต้องเซ็นต์ใบตายมาด้วย แล้วทำไมเราจึงจะต้องกลัว ต้องเดือดร้อนต้องเป็นทุกข์ไปด้วย เมื่อมันยังมีลมหายใจอยู่

นี่! รีบสร้างสิ่งที่มันจะก่อให้เกิดความสุขความอบอุ่น รีบสร้างสิ่งที่จะทำให้จิตใจของเรามีความมั่นคง

และสว่างไสวตลอดไปไม่ตายเรียกว่า สร้างธรรมสมบัติ สร้างอริยทรัพย์ หรืออริยสมบัติ คือสมบัติที่ประเสริฐสุดภายในจิตใจเมื่อมีเจตนาหรือกุศลเจตนาเกิดขึ้นแล้วภายในใจนั้น ให้รีบส่งเสริมสนับสนุนให้มีความมั่นคงใจมีความมั่นคงขึ้นมา มีความสะดวกสบายขึ้นมา ไม่เดือดเนื้อร้อนใจ ผู้ที่เดือดเนื้อร้อนใจนั้นหมายถึงผู้ซึ่งไม่มี ***สมบัติติดใจ*** เพราะเกิดแล้วต้องจากไป จากสิ่งเหล่านี้ไปจากสมบัติเหล่านี้ไป คือสมบัติภายนอก เมื่อมีความหวงแหนไม่อยากพลัดพราก ไม่อยากจากไปนั่นแหละย่อมจะเป็นทุกข์ เพราะมองไปข้างหน้า ก็ไม่มีอะไรเป็นที่พึ่งของใจเลย ไม่รู้จะไปยึดกับอะไร ไม่รู้จะไปเกาะกับอะไร พอที่จะทำให้เกิดความอบอุ่น เมื่อเราจะไปเสวยข้างหน้า

นี่ เสวยความสุขได้จากที่ไหน ไม่มีเพราะเราไม่ได้สร้าง เราไม่ได้ทำให้เต็มให้บริบูรณ์ เป็นผู้ไม่มีสมบัติติดตัว เรียกว่าเป็นคนเขลาอยู่กับสมบัติของโลก อยู่กับสมบัติของเกิดของตาย อยู่กับของตายทั้งนั้น แต่ไม่ได้แปรสภาพให้เป็น ***อริยะสมบัติ คือให้เป็นสมบัติ***

ที่ยั่งยืนแน่นอน ไม่แตก ไม่ดับไปจากจิตใจ เรียกว่าแปรสภาพจากของหยาบ เป็นของละเอียด แปรเป็นทาน แปรเป็นศีล แปรเป็นภาวนา กายของเรานี้ แปรสภาพจากของหยาบ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ เอามาประกอบกิจการหรือคุณงามความดีไหว้พระสวดมนต์เจริญเมตตาภาวนา

นี่ กายนี้เป็นสมบัติที่แตกดับ เต็มไปด้วยความตายอยู่เป็น ประจำอยู่แล้ว อยู่ทุกอิริยาบถอยู่แล้ว แต่เราไม่ประมาท ระลึกถึงความตายที่มีอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้จิตใจเกิดความสลดสังเวชในเรื่องของความตาย ในเรื่องของภพของชาติ แทนที่จะเพลิดเพลิน หรือไม่กลัวมีแต่ความสลดใจ เกิดมาแล้วต้องตาย นี่ตายแล้วเราจะเอาอะไรไปด้วย ตายแล้วเราจะมีอะไรเป็นที่พึ่งเป็นสรณะ

นี่ มันจะย้อนเข้ามานี่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เอา! ตายก็ตายเถอะความจริงเป็นอย่างนี้แล้วกลัวอะไร สิ่งที่เราสร้าง สิ่งที่เราทำนั้น ให้มีความมั่นคงแล้วภายในจิตใจ ศีลมีความมั่นคง ทานมีความมั่นคงภายในจิตใจ การเสียสละหรือการชำระจิตใจของตน

ความขุ่นมัว เรื่องบาปอกุศลนี้ตัดออกไป มันเกิดขึ้นที่ตัวเรานั่นเองแหละ มันเกิดขึ้นที่ใจเรานั่นเองแหละ

ถ้าหากเราไม่พิจารณาเรื่องความตาย ไม่รู้ว่ามันตายที่ไหนไม่รู้ตัวเอง มองภายนอกไม่รู้ ตัวเราอะไรเกิดไม่รู้อะไรเกิด แล้วสั่งสมตัวอยู่ภายในใจของเราก็ไม่รู้ ความชั่วเกิดขึ้นไม่ทราบ ความดีเกิดขึ้นไม่ทราบ จรอยู่อย่างนี้จรไปจรมา ไม่รู้ว่าเราจะเอาอะไรแน่ นั่นก็เลยเป็นผู้ไม่มีทิศไม่มีทาง ล้มเหลวอยู่ตลอดเวลา เรียกว่าไปตามลม ลมพัดไปทางไหนเออ! เดี๋ยวความดีพัดไป ความชั่วพัดไป จิตของเรากลิ้งอยู่ไม่เป็นตัวของตัว นั่นแหละไม่มีความมั่นคง

ฉะนั้น เมื่อเราหมั่นพิจารณาความจริงที่มีอยู่กับตัวของเรานี้ ให้เห็นประจักษ์อยู่ตลอดเวลาว่า ตัวของเราเกิดมาแล้วต้องตายแน่นอน ไม่เป็นอย่างอื่น แล้วอะไรคือสิ่งที่ไม่ตาย แล้วย้อนเข้ามาสู่ใจ ย้อนเข้ามาพิจารณาที่ใจ ตัวของเราจะได้ไม่เดือดร้อน ไม่ได้ตำหนิตนเอง เจ้าตายเมื่อไรก็ตายเถอะ

เรื่องธาตุเรื่องขันธ์ ดิน น้ำ ลม ไฟ ยังไงก็ต้อง

แตกดับอยู่แล้ว เมื่อไรก็เหมือนกัน แตกวันนี้กับแตกวันพรุ่งนี้ ตายวันนี้กับตายวันพรุ่งนี้ เหมือนกันตายเหมือนกัน แล้วอยู่ไปมีความหมายอะไร ถ้าหากเรามีบุญกุศลรับรองในหัวใจแล้วไม่เสียดาย ตายวันไหนก็ไม่เสียดาย เรียกว่าเป็นผู้ไม่หลง ตายแบบผู้รู้ ตายแบบพุทธะไม่หลง หลงอะไร หลงดินน้ำลมไฟนี้ไม่หลง ทรัพย์สมบัติซึ่งเป็นสมบัติของโลกไม่หลง เพราะอะไร เพราะสมบัติเหล่านั้นเต็มไปด้วยความกังวล เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน ไม่มีอะไรเที่ยง ไม่มีอะไรแน่นอน มีแต่ของตายทั้งนั้น

แล้วเราจะไปยึดเอาอะไร ยึดกับสมบัติที่ไม่แน่นอน สมบัติที่แน่นอนมั่นคงเราได้ทำแล้วถึงใจ เมื่อมีการบริจาคทานเป็นประจำนิสัยแล้ว ทำบุญใส่บาตรนี่ทำให้จิตใจของเรามีความกว้างขวาง ไม่เห็นแก่ตัว ไม่กดทับตัวเอง ไม่ตระหนี่เหนียวแน่น ความตระหนี่เหนียวแน่น ทำให้เกิดความคับแคบตีบตัน ทำให้เกิดความเศร้าหมอง

ถ้าหากเรารู้คำว่าเสียสละทานเป็นประจำนิสัย

เรียกว่าความดีเกิดขึ้นแล้ว บุญกุศลเกิดขึ้นแล้วภายในใจ เตือนจิตเตือนใจของเราตลอดเวลา ความชั่วแตกไป หรือดับไปเสียหายไป

ฉะนั้น เป็นสิ่งที่เราควรจะต้องกระทำ โดยทำให้บุญกุศลเหล่านี้มีกำลังเป็นสมบัติของใจแล้ว ยังไงใจก็มีกำลังบริบูรณ์ไม่กลัวอะไรทั้งนั้น ความตายความแตก ความดับอะไรไม่กลัว เพราะทราบแล้วปัจจุบันใจของเรามีที่พึ่ง มีสรณะบริบูรณ์ ตายก็แค่สมมติ เรื่องของดินน้ำลมไฟที่แตกสลายไปเท่านั้น แต่ใจนี้ไม่แตกไม่สลาย ไม่ดับเห็นอยู่ภายในตัวเองชัดเจนนี่แหละไม่เดือดร้อน

ฉะนั้น พวกเราซึ่งเป็นชาวพุทธ เป็นผู้ที่ได้รับธรรมสมบัติจากพระพุทธเจ้า ที่พระพุทธเจ้ามอบไว้เป็นสมบัติของเรา มรณะสตินี้ เป็นธรรมที่สมควรอย่างยิ่งสำหรับเรา ถ้าหากพวกเราไม่หมั่นระลึกถึงความตายที่จะมาถึงตนเอง ใจมันเพลิดเพลินหลงใหลไปกับ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส หลงใหลไปกับกิเลสกาม วัตถุกาม หรือหลงใหลไปกับอวิชชา ตัณหาอุปาทาน มันจะพอกพูนจิตใจเกิดเป็นภพเป็นชาติไม่มีที่สิ้นสุด มีแต่เกิดแต่

ตายอยู่อย่างนี้ เมื่อเราไม่ยินดีในความตาย เราต้องหมั่นพิจารณาความตายให้เห็นชัดเจน เราจะไม่ยินดีในความเกิดด้วย แต่ถ้าหากเรายินดีในความเกิดก็ต้องมีความตายอยู่อย่างนี้ตลอดไป

ฉะนั้น ธรรมที่พระพุทธเจ้าประมวลเข้าแล้วก็หมายถึง เครื่องรื้อถอนเรื่องของความเกิด ความตาย ความทุกข์ ออกไปจากตัวของเรา ***ให้ถึงอมตะมหานฤพาน คือให้ถึงซึ่งความสุขซึ่งเป็นบรมสุข*** เรียกว่านิพพานนั้นเอง ไม่มีเกิดมีตาย เป็นสิ่งที่ยั่งยืนตลอดไป

ฉะนี้ เรายังมีความยินดีอยู่ เมื่อยินดีในความเกิดก็ต้องไม่กลัวในความตาย เมื่อเกิดแล้วก็ต้องตายอยู่อย่างนี้ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ นี่แหละเรื่องของความจริงเป็นอยู่อย่างนี้

ฉะนั้น ถ้าหากเรากลัวของจริง เราไม่เห็นความจริง เรากลัวความจริง เราไม่เห็นของจริง ท่านไม่ให้กลัวความจริง พิจารณาตามความเป็นจริง ให้ดูตามความเป็นจริงของมัน แล้วเราจะได้สบายไม่เดือดร้อนเมื่อถึงกาลถึงเวลาจริงๆ แต่นี่พวกเราพอพูด

ถึงแล้วก็ไม่สบายใจ กลัวนี่ เราไม่เคยฝึกหัด ไม่เคยอบรม ก็เป็นเรื่องธรรมดาของปุถุชนที่ต้องกลัว แต่พระพุทธเจ้าท่านสอนให้เราพิจารณาทุกลมหายใจเข้าออก อย่างเช่นพระพุทธเจ้าตรัสถามพระอานนท์ ***"อานนท์วันหนึ่งระลึกถึงความตายวันละกี่หน" พระอานนท์ตอบว่า "วันละร้อยครั้งพระเจ้าข้า" "ประมาทไปนะอานนท์ เรานี้ระลึกอยู่ตลอดเวลาทุกลมหายใจเข้าออก"***

นั่น พระพุทธเจ้าของเรา ขนาดเป็นผู้มีความแน่นอนมั่นคงแล้ว ไม่เกิดไม่ตายอีกต่อไป แต่ทำไมท่านจึงระลึกอยู่ตลอดทุกลมหายใจเข้าออก เพราะเป็นธรรมคือความจริง เมื่อเราระลึกถึงความจริงเหมือนอย่างพระพุทธเจ้าอย่างนี้ ก็จะทำให้เกิดความสะดวกสบายทางด้านจิตใจ ไม่หลง ไม่เพลิดเพลินไม่มัวเมาไปกับกิเลสตัณหาทั้งหลาย ท่านสอนพวกเราไม่ให้หลงไม่ให้งมงาย

เนี้ยะ ถ้าหากเราไม่ระลึกถึงความจริงเหล่านี้ ตัวของเราก็จะหลงลืมตัวเอง ลืมชาติภพ เมื่อลืมตัวเอง

ลืมทุกสิ่งทุกอย่าง เรียกว่าหลงตัวเองลืมตัวเอง คนเราเกิดมาแล้ว แทนที่จะได้รับประโยชน์บ้างจากตัวเอง กลับหลงตัวเองลืมตัวเอง บางทีก็เลยวัยมาแล้ว เรียกว่าปฐมวัยก็ผ่านไป มัชฌิมวัยก็ผ่านไป เหลือปัจฉิมวัย เรียกว่าสุดท้ายของชีวิตแล้ว แต่ก็ยังหลงอยู่เพราะอะไร เพราะไม่ระลึกถึงความตายที่จะมาถึงตนนั้นเอง ทำให้หลงตัวเองลืมตัวเองสุดท้ายก็ตายเปล่าไม่มีอะไร ติดเนื้อติดตัว นี่มันคุ้มไหมกับการเกิด มันคุ้มไหมกับ การจากไปของเรา ซึ่งได้เกิดมาเป็นมนุษย์เรียกว่า เวไนยสัตว์ เป็นสัตว์ที่ควรอย่างยิ่งที่จะได้รับประโยชน์ ในการเกิด แต่กลับทำลายตัวเอง เพราะความหลง เพราะเราไม่ได้วิตกวิจารณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น สิ่งที่มี อยู่นี้ปล่อยให้ผ่านไป แล้วหาสิ่งอื่นมากลบเกลื่อน สุดท้ายก็ไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัวไป ตายเปล่าสูญเปล่า เรียกว่าเป็นโมฆะบุคคล ไม่มีประโยชน์อะไร อยู่อย่างไรก็ไม่มีประโยชน์

เนี้ยะ อยู่กับดิน น้ำ ลม ไฟ มีดินน้ำลมไฟที่ประชุมกันอยู่เท่านั้น มีลมหายใจเข้าออกอยู่แค่นี้ ไม่มี

ประโยชน์อะไร ถ้าหากจิตใจของเรานี้ มัวเมาประมาท เพลิดเพลินอยู่กับรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ซึ่งเป็นทางเดินที่จะทำให้เกิดกิเลสตัณหา ทางเดินที่จะทำให้เกิดบาปอกุศลทั้งหลาย มีอยู่ทางตา หู จมูก ลิ้น กายใจของเรานี้ แต่เราไม่มีสติเราไม่ได้ระลึก เราไม่ได้ดูว่ามันมีอยู่ มันเกิดมันดับอยู่อย่างนี้ มีแต่ความเพลิดเพลินยินดี ยินดียินร้ายอยู่กับสิ่งเหล่านี้ สุดท้ายก็ไม่ได้อะไรเป็นสรณะเป็นที่พึ่ง ล้มเหลวอยู่ตลอดเวลา เรียกว่าทุกข์กังวล หรือเดือดร้อนฟุ้งซ่านอยู่ตลอดเวลา ***มีประโยชน์อะไรใจทั้งดวง คนทั้งคน มีตั้งแต่ความทุกข์ความวุ่นวายอยู่ภายในตัวเอง***

นี่ ! มีอะไรที่คุ้มค่าบ้าง มีสมบัติเป็นแสนเป็นล้าน หรือสมบัติเต็มโลกนี้ก็ตาม ถ้าใจดวงเดียวนี้ไม่มีความสงบ หรือความเยือกเย็นได้ มีอะไรมีคุณค่าบ้าง สมบัติของโลกนี้มีความหมายอะไร แต่ถ้าหากใจของเรามีความมั่นคง รู้แล้วตามความเป็นจริงไม่กังวล มีพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะเป็นที่พึ่งภายในจิตใจ มีบุญ

กุศลเป็นเครื่องรับรองที่เรากระทำแล้ว แล้วเป็นที่พึ่งได้ จะไม่มีสมบัติมากก็ตาม มีอยู่แค่นี้ก็ตาม เรามีความยินดีอยู่แค่นี้ ไม่มีความเดือดร้อนไม่มีความกังวลนี้เรียกว่าธรรม หรือความดีบุญกุศลนั้นเองถ้ามีแล้วภายในจิตใจของเรา ภายในตัวของเรานี้ย่อมเป็นที่อบอุ่นและแน่นอน เราอย่าลืมว่าใจของเรานี้มันหลอกตัวเองพยายามกลบกลื่อนความจริง มันหลอกตัวเองวันยังค่ำนั่นแหละ หลอกให้คิดให้นึกให้ปรุง ให้แต่งยินดีเพลิดเพลิน ไม่มีวันไม่มีเวลา ตื่นขึ้นมาก็คิดนึกปรุงแต่งไม่รู้คิดนึกอะไร ปรุงแต่งอะไรเพลิดเพลินไปกับอะไรวุ่นวายไปกับอะไรบ้าง ใจทั้งดวงนี้หาความสงบสุขไม่มี

นี่แหละ แล้วมันจะมีความหมายอะไร ใจทั้งดวงนี้แล้วตัวของเราจะมีคุณค่าอะไร ดินน้ำลมไฟแตกออกเป็นดินน้ำลมไฟ หรือปฏิกูลโสโครก นั้นมีแต่ของปฏิกูลโสโครกนี้อยู่ภายในตัวเรา ผมก็เป็นสิ่งโสโครกปฏิกูล ขนเล็บ เนื้อหนัง เอ็นกระดูก อาการ 32 มีแต่ของปฏิกูลอยู่ภายในตัวของเรานี้เต็มไปหมด มีความหมายอะไร มีคุณค่าอะไร เป็นของที่ต้องแตกต้องดับอยู่

ตลอดเวลา เป็นของที่ต้องเสื่อมสิ้นสลายอยู่ตลอดเวลา

เนี้ยะให้เราลองพิจารณาดู มันเกิดมันตาย อยู่ที่ไหน เราเห็นไหม ความจริงนี่ อาหารที่บริโภค เข้าไปมันก็ตาย ออกไปเป็นอะไร ออกไปทางทวารหนัก ทวารเบา มีตั้งแต่ความตายที่เกิดที่มีอยู่ภายในตัวเรานี้ แล้วเราจะไปกลัวอะไร ท่านให้เราคลี่คลายพิจารณาให้ เข้าใจ แล้วเราจะละวางของตายออกจากจิตใจของเรา จิตก็จะมีความอาจหาญร่าเริง

เอ้า ! ตายให้ตายไม่ได้กลัวไม่ได้กังวล แต่สิ่งที่มัน ไม่ตายมีแล้ว คือความรู้ความเข้าใจตามความเห็นจริง แล้ววางไว้ตามความเป็นจริง อาจหาญร่าเริง ไม่ สะทกสะท้านไปกับความเป็นความตาย ไม่หลงใหล เคลิบเคลิ้มไปกับสมบัติ ที่เต็มไปด้วยความไม่เที่ยงแท้ แน่นอน และนี่แหละสมบัติของโลกเต็มไปด้วยความไม่ แน่นอน เต็มไปด้วยความกังวลมีแต่จะทำให้เกิดความ หลงใหลทั้งนั้น แล้วความทุกข์ก็ติดตามมาเป็นสาย ตลอดไป

แต่นี่เราพิจารณาแล้ว เราทราบตามความเป็นจริง

แล้วไม่หลอกตัวเอง คืนให้ความเป็นจริงเข้าไป คืนให้ธาตุดินธาตุน้ำธาตุลมธาตุไฟ คืนให้สัจธรรมคือความจริงไป ไม่ยึด ไม่ติด ไม่เอาสิ่งที่เราได้พิจารณาแยบคายแล้ว เกิดความรู้ภายในใจ แล้วเจตนาที่เป็นบุญเป็นกุศล คือการเสียสละ หรือแปรสภาพจากสมบัติที่ไม่แน่นอน สมบัติที่มีความแปรปรวนอยู่ตลอดเวลาเข้าไปเป็นธรรมสมบัติภายใน หรือเป็นอริยะสมบัติมาพอกพูนข้าไปในจิตใจ แล้วมีความมั่นคงเอิบอิ่มไม่กังวล ไม่ง่อนแง่นคลอนแคลนไปกับสมมติของโลกทั้งหลาย เป็นสิ่งที่แน่นอนติดแนบกับใจใจย่อมมีความอบอุ่น ตายไม่เป็นไร ความจริงเป็นอย่างไร ปล่อยให้เป็นไปตามความเป็นจริง ไม่สะทกสะท้านหวั่นไหว

นี่แหละ เรียกว่าผู้เกิดมาดีแล้ว ผู้ไปดีตายก็ไม่มีความกังวล เพราะรู้ชัดเจนแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง ไม่ทุกข์ ไม่เดือดร้อน ไม่กังวลไม่แส่ส่าย นี่แหละผู้เห็นมรณะกรรมฐา ผู้ที่ได้พิจารณาตามความเป็นจริง หรือผู้ที่น้อมเอาความจริงนี้มาเป็นหลักยึด ในการกระทำบำเพ็ญภายในจิตใจ จิตจึงจะไม่

หลง เราจึงจะไม่หลงตัวเอง ไม่หลงโลก ไม่หลงทำความชั่วเสียหายให้เกิด ให้มีขึ้นที่ตนเอง เมื่อจิตมีความแคล้วคลาดปลอดภัย หรือมีความมั่นคงเป็นตัวของตัว นั่นแหละเรียกว่าพึ่งตัวเองได้

ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน เป็นที่พึ่งได้อย่างนั้นเห็นได้ชัดเจน ไม่กังวลสงสัย ไม่หวังพึ่งใครอีกทั้งนั้น ไม่หวังพึ่งลูกพึ่งหลาน พึ่งบ้าน พึ่งเรือน พึ่งเงิน พึ่งทอง พึ่งตัวเองได้แล้วภายในสรณะ หรือศาสนาปรากฏขึ้นภายในจิตใจของเรา หรือความจริงปรากฏขึ้นภายในจิตใจของเรา เนื่องจากการพิจารณา หรือระลึกถึงมรณะสติ คือความตายที่เรากลัวๆอยู่นี่แหละมีประโยชน์มีความหมายอย่างนี้ ถ้าหากเราไม่ระลึกถึงความตายที่จะมาถึงตน

นี่มันเพลิดเพลิน มันหลงใหล เรียกว่าแก่มันก็ว่าไม่แก่ ยังไปดิ้นไปรนกับเด็กหนุ่มเด็กสาวเหมือนเด็กหนุ่มเด็กสาวนั้นก็มี มองดูแล้วมันก็ไม่เหมาะไม่สม ไม่สมกับวัย วัยของเราเป็นวัยที่จะต้องเตรียมตัวเตรียมใจ ถ้าพูดถึงภาษาชาวบ้านเราจะเดินทางไกลเราต้อง

เตรียมสัมภาระ เตรียมจตุปัจจัยเพื่อใช้สอยในการเดินทาง เพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทาง นี่เหมือนกัน เราใกล้จะถึงวันที่จะเดินทางไปข้ามภพข้ามชาติ เราจะได้อาศัยเสบียงคือบุญกุศลที่เราอุตส่าห์พยายามบำเพ็ญนั่นเองเป็นเสบียงติดตัวติดใจไปใช้สอย เพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย ถ้าเราไม่มีเสบียงในการเดินทางเราจะเป็นทุกข์ เราลองพิจารณาดู หิวก็ไม่มีอะไรที่จะบริโภคไม่มีเพราะเราไม่มีอะไรติดตัวไปเลย

นี่ก็เหมือนกัน เรื่องของจิตใจนี้ เรื่องของภพของชาติ เรื่องของการเดินทางของเรา คือจิตนี้ต้องเดินเพราะยังมีอาสวะกิเลสต้องเกิด ให้เราเดินทางข้ามภพข้ามชาติ แต่ละภพแต่ละชาติ หมายถึงการเดิน เช่นเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรียกว่าเดินทางผ่านมาแล้วเราก็จะเดินทางผ่านไป

แต่มนุษย์นี้ เส้นทางที่เราเดินผ่านมานี้ เป็นเส้นทางที่เราจะกอบโกยเอาสัมภาระหรือกอบโกยเอาสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการเดินทางของเรา อย่างเช่นเราเดินผ่านทะเลทรายมามาพบบ่อน้ำที่ใสสะอาด

จืดสนิท เราควรที่จะตักตวงเอาประโยชน์ให้มาก เมื่อเราจะต้องเดินทางยังไปสู่จุดหมายปลายทาง เราจะต้องดื่ม ต้องกิน ต้องใช้ต้องสอย ต้องชำระให้มีความสะดวกสบายทางด้านร่างกาย แล้วก็เตรียมไปด้วยเผื่อหิวในวันข้างหน้า

นี่เหมือนกัน เมื่อเราเดินทางผ่านมาพบขุมทรัพย์แล้วเรียกว่าพบบ่อน้ำ คือความเป็นมนุษย์นี้และพบพระพุทธศาสนา เราสามารถที่จะกอบโกยเอาประโยชน์หรือชำระให้เกิดความสะดวกสบายทางด้านร่างกาย หรือดื่มกินให้เกิดความผาสุขในตัวเอง นั่นก็คือเราพบสมบัติความเป็นมนุษย์แล้ว แล้วยังได้มาพบกับศาสนามีพระพุทธเจ้าเป็นเจ้าของศาสนาที่ตรัสไว้ชอบแล้ว

ธรรมทั้งหลายเพื่อที่จะให้เรานี้ประพฤติปฏิบัติตาม ละความชั่ว สร้างความดี พยายามชำระจิตใจของตนให้มีความสะอาด นี่เรียกว่าเป็นทรัพย์อันประเสริฐสำหรับเรา เรียกว่าเราเป็นผู้โชคดีที่สุดแล้วที่ได้เกิดเป็นมนุษย์ เรียกว่าเดินทางผ่านเส้นนี้ได้พบกับทรัพย์อันประเสริฐ ควรที่จะตักตวงเอาให้เพียงพอสำหรับตัวของเรา แล้ว

เราจะได้ไม่ตำหนิตัวเองเราจะได้ไม่เดือดร้อนต่อไปในวันข้างหน้าในการเดินทางของเรา เพื่อจุดหมายปลายทางคือบรมสุข

แต่ถ้าหากว่าเราหลงตัวเอง ลืมตัวเอง ทำตั้งแต่ความชั่วให้ตัวเอง เนี้ยะ สั่งสมแต่กรรมที่ไม่ดี วันหนึ่งคืนหนึ่ง มันพอกมันพูนอยู่ภายในจิตใจ ให้ระมัดระวังความนึกความคิด ความปรุง ความแต่งนั้นมันมีทั้งกุศลและอกุศล มีความดีและความชั่วที่ผลักดันให้เกิดความนึกคิดปรุงแต่ง ถ้าคิดนึกปรุงแต่งสิ่งที่ไม่ดี เรียกว่าความชั่วมันเกิดขึ้นแล้วภายในใจ มันก็ย่อมจะมีกำลังพอกพูนจิตใจ แล้วทำให้จิตใจสกปรกโสมมด้วย ไม่สะอาดผ่องใส

แต่ถ้าหากเรามีสติอยู่ พยายามคิดในสิ่งที่เป็นกุศล อย่างเช่นคิดถึงความตายที่จะมาถึงตัวเอง หรือคิดถึงคุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ นี้เป็นความคิดที่จะไปชำระล้างความโลภโกรธหลงที่มันทำให้จิตใจของเราว้าวุ่นขุ่นมัวอยู่เป็นประจำนี้ให้เบาบาง หรือหมดสิ้นไปของ

ความคิดอันนี้ เรียกว่ากุศลคือทำให้เกิดความสงบและรู้แจ้งความคิดนั้นเป็นธรรม

เมื่อเราพยายามคิด จนกลายเป็นนิสัยแล้วอย่างอื่นจะเกิดขึ้น โลภเกิดขึ้น โลภไปทำไมเพราะความจริงมีอยู่อย่างนี้ โลภไปแล้วความตายมีอยู่แค่นี้ ลมหายใจเข้าออกโลภไปถึงไหนจะเอาอะไรไปด้วย นี่มันย่อมจะยับยั้ง หรือระงับความโลภที่มีอยู่ภายในใจเรา ความโกรธความหลงก็เหมือนกัน เมื่อมันเกิดขึ้นในใจเราก็โยนิโสเข้ามา มรณะสติ ความตาย ความตาย ให้มันดูกิเลส ให้มันกลัว

พระพุทธเจ้าจึงสอน สอนให้เราหมั่นระลึกอยู่เป็นนิตย์ สอนให้เรากล้าสู้กับความจริง แล้วเราจะเป็นผู้ที่มีชัยชนะ อาจหาญร่าเริง แต่ถ้าหากเรากลัว มันก็จะตามราวีเราอยู่อย่างนี้ตลอดไป เหมือนกับศัตรูนั่นเอง เมื่อเรากลัวเราวิ่งหนี มันก็ยิ่งจะวิ่งไล่ตามประหัตประหาร แต่ถ้าเราไม่กลัว กล้าต่อสู้กับความจริง คือเอาความตายกำกับไว้กับตน ให้เห็นความตายตลอดเวลา เมื่อเราเห็นความตายอยู่

กับตัวตลอดเวลา กิเลสมันไม่กล้าเหยียบย่ำจิตใจเรา เหมือนแต่ก่อน เพราะมันกลัวมรณสติ คือความตาย

นี่แหละ พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้เราสู้กับความจริง สู้ด้วยสติปัญญาอย่างนี้ และสั่งสมความดี สั่งสมบุญบารมีให้เกิดให้มีขึ้นภายในจิตใจของเรา ตัวของเราก็จะเป็นผู้ที่เรียกว่าไม่ตาย หรือเป็นอมตะ แต่ถ้าหากเรายังติดอยู่กับความตายอยู่ หลงอยู่กับความตายอยู่ เราจะต้องตายอยู่อย่างนี้ตลอดไป ตายเกิด ตายเกิด เกิดตาย ทุกข์อยู่อย่างนี้ตลอดไปไม่มีที่สิ้นสุด เพราะมีเกิด ทุกข์จึงติดตามมากับความเกิด มีเกิดแล้วก็มีตาย มีทุกข์ติดตามอยู่ตลอดเวลา ให้เราพิจารณาอย่างนั้น

ท่านจึงสอนให้เราระลึกถึงความจริงเหล่านี้ ไม่สอนให้เรากลัวจนไม่มีเหตุผล จนทำให้เกิดความว้าวุ่นเดือดร้อน ไม่เป็นอันทำอะไรทั้งนั้น นี่ไม่เป็นอย่างนั้น ถ้าหากเราหมั่นพิจารณาตามความจริงนี้ มันจะทำให้จิตใจของเรานี้ มีความอาจหาญร่าเริง ในอันที่จะสร้างคุณงามความดี แข่งกับความตายที่มีอยู่เป็นประจำจนเห็นชัดเจนว่าตายหรือไม่ตาย เป็นสมมติไม่มีความ

หมายอะไร แต่ใจของเรานี้เอิบอิ่มเต็มบริบูรณ์แล้ว นั่นมีสมบัติติดตัวแล้วไม่ตายแน่นอน ไม่ตายจากจิตของเราแน่นอน

นี่! ให้เห็นอย่างนั้น พวกเราซึ่งเป็นชาวพุทธหรือเป็นผู้ที่มีสติปัญญา เมื่อเกิดมาพบพระพุทธศาสนา หรือคำสอนของพระพุทธเจ้า ควรจะน้อมเข้าสู่ภายในใจ น้อมใจของเราให้มีความยินดี ในอันที่ว่าประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี น้อมใจของเรานี้ให้ยินดี ในอันที่จะชำระสะสางความว้าวุ่นขุ่นมัวที่มีอยู่ภายในจิตใจของเราให้หมดให้สิ้นไป แต่ละขณะขณะ แต่ละวันแต่ละคืน ให้กลายเป็นจิตใจที่มีความใสสะอาดผ่องใสมีความร่มเย็นเป็นสุขแน่นอนมั่นคงไม่เดือดเนื้อร้อนใจนี้ แต่ถ้าหากเราไม่หมั่นระลึก หรือน้อมเข้ามาดูตนเองอย่างนี้ เราก็จะหลงไปกับโลกสมมติ หลงไปกับสิ่งต่าง ๆ จนถึงวาระสุดท้ายคือวันตาย ก็ไม่มีวันที่จะสร้างตนเอง หรือไม่มีวันพอที่จะให้เกิดความอบอุ่นภายในจิตใจได้เลย ตายแล้วตายอีก เกิดแล้วเกิดอีกไม่มีความหมายอะไร ฉะนั้น เมื่อขณะนี้เรามีสติ เรามีปัญญา เราเกิดมาพบกับ

พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่ถึงพร้อมทั้งเหตุผล ถึงพร้อมทั้งอรรถทั้งธรรม เราสมควรอย่างยิ่ง ที่น้อมตัวของเราเข้าสู่หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ละเว้นจากความชั่ว สร้างหรือบำเพ็ญคุณงามความดี พยามยามชำระจิตใจของตนด้วยการฝึกหัดปฏิบัติภาวนา อบรมจิตใจของตนเอง หมั่นเตือน หรือหมั่นสอนจิตของตนเองไม่ให้หลงใหล ให้รู้ให้เห็นตามความเป็นจริงของสภาวะธรรมทั้งหลายทั้งปวง มีความเกิดความดับ มีความตายเป็นที่สุดแล้ว เราจะเห็นว่าสิ่งทั้งหลายที่เรายึดที่เราหลงนี้ เป็นสิ่งไม่แน่นอนทั้งนั้น รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ทรัพย์สมบัติเงินทอง เรือกสวน ไร่นา บุตรธิดา สามีภรรยา เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน เป็นสมบัติที่ตั้งบนรากฐานของความไม่จีรังยั่งยืนทั้งนั้น แล้วเราจะยึดเอาอะไรเป็นสมบัติที่แน่นอนของตัวเรา นอกจากธรรมสมบัติ คือทาน ศีล ภาวนา ไหว้พระสวดมนต์ ระลึกถึงความจริงพิจารณาตามความเป็นจริง

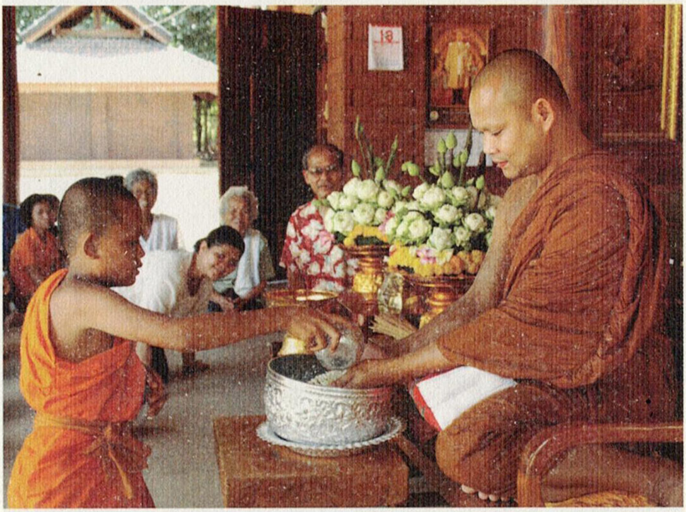
เนี้ยะ มรณะสติที่เคยพูดมาให้ปรากฏ หรือให้เห็นชัดเจนขึ้นภายในจิตใจ แล้วเราจะเห็นจริงเรียกว่าถึง

บางอ้อ อย่างพระพุทธเจ้าว่า ตนเป็นที่พึ่งของตนมันจะเห็นชัดเจน พึ่งได้อย่างไร เห็นชัดเจน อ้อพึ่งอย่างนี้ตนของตนพึ่งได้อย่างนี้ มันจะเกิดขึ้นให้เราเห็นภายในจิตใจแล้ว เมื่อเห็นอย่างนั้น ไม่มีอะไรเดือดร้อนวุ่นวายต่อไปอีกภายในจิตใจเรียกว่าเห็นสรณะแล้ว เห็นที่พึ่งแล้ว เห็นทางที่เราจะไปแล้ว ไม่เดือดร้อนไม่กังวล นี่แหละธรรมสมบัติ เป็นสมบัติที่คู่ควรกับจิตใจอย่างยิ่งให้พวกเราหมั่นกระทำบำเพ็ญให้เป็นสมบัติของใจเราให้ได้ อย่าปล่อยให้วันเวลามันฆ่าตัวของเรา เรากลัวความตายแต่เราไม่รีบสร้างสิ่งที่จะทำให้ตัวเราไม่ตายปล่อยให้วันเวลาฆ่าตัวของเราไป เรียกว่าตายไปทุกวันทุกนาที แล้วมันเหลืออีกกี่ขณะ เรายังจะปล่อยให้มันผ่านไป โดยที่เราไม่สร้างธรรมสมบัติขึ้นภายในใจเป็นที่พึ่งเป็นสรณะอีกต่อไป แล้วใครโง่ใครฉลาด เราเองต่างหากเป็นคนโง่ทำลายตัวเอง ไม่ใช่วัน ไม่ใช่เวลาไม่ใช่ความตาย ตัวเราเองต่างหากทำลายตัวเรา ตัวเราเองต่างหากไม่รักตัวของเรา นี่ให้เราเห็นให้เราเข้าใจอย่างนั้นแล้วเราจะได้เป็นผู้ที่มีความอบอุ่น มั่นคง

ปลอดภัยตลอดไป ใจของเราถึงแล้วถึงสรณะ ถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะ เรียกว่าพึ่งตนเองได้แล้ว ปลอดภัยแล้วนั้นแหละ การพูด การอธิบายธรรม ก็เห็นว่าเหมาะสมหรือสมควรแก่กาลเวลาขอยุติ ให้ท่านทั้งหลายตั้งอกตั้งใจ ความสุขความเจริญก็จะเป็นของท่านทั้งหลาย เอวังฯ

เมื่อเราพิจารณาความตายให้เห็นก่อน
ที่เราจะตาย เราจะได้ไม่หลงความ
ตายเมื่อถึงกาลเวลาตายแบบผู้มีสติ
ไม่ตายแบบผู้หลง ไม่ตายแบบติดอยู่
กับของตาย ให้ตายเฉพาะธาตุขันธ์
ในส่วนของใจให้มีที่พึ่ง

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

อาจารย์ พงษ์ภิญโญ สัญญโม	1,000
สามเณร เกียรติยศ พรมโส	400
แม่ชีจินตนา คำลือ	200

คุณบัญชา-ประนอม วงษ์ไชยา และครอบครัว	20,000
คุณศิระพล-สายทอง-นิภากร หาญกล้า	15,000
คุณเกษราภรณ์ หงษ์ประสิทธิ์ และครอบครัว	2,700
คุณสวาท สุขสำราญ	1,000
คุณไพเราะ พระลับรักษา และครอบครัว	1,000
คุณแสงจันทร์-อ้อย-กาญจนา-ยุดา-สุกัญญา บุษทิพย์	1,000
คุณประภาวดี-เผ่าเทพ ทามนตรี	972
คุณดาวรุ่ง-สุมารี วงษ์ไชยา	900
คุณพัฒนะ-จุฑามาศ อุ่นภักดี	900
คุณรุ่งอรุณ-กิตติเดช ลียะวณิชย์	900
คุณสุมาลี-วัลลภ ตังคณานุรักษ์	900
คุณปิยานี จิตร์เจริญ	900
คุณกนิษฐา พวงไพบูลย์	900
คุณณัฐพร สุดดี	900
คุณพัชรี วรจรัสรังสี	900
คุณสุรีย์ อัฏฏวัชระ	621
คุณพรพิทักษ์ ท้าวอิ่ม และครอบครัว	500
คุณสมาน-พันพิลัย สายทองเมือง และครอบครัว	500
คุณบุญมา-เยาวเรศ แสนหล้า และครอบครัว	500
คุณพรทิพย์-ดนัย แพงมา และครอบครัว	500
คุณสมพร สาริกา และครอบครัว	500
คุณวรศักดิ์-สรรัตน์ มาตรชมภู	500
คุณนิภาพรรณ ศรีหาคำ และครอบครัว	500
คุณอรวรรณ พรหมา	500
คุณอักษรินทร์ อุดมชัยประเสริฐ	500
คุณกิตติ วงศ์ชนะภัย	250
คุณวัลภาภรณ์ วศินสมบัติ	495
คุณนิลวรรณ ถมังรักษ์สัตว์	495
คุณอรนุชา อัฏฏวัชระ	459
คุณสุรพล-นิรมล-ศิวนันท์-พงศธร-อารยา-สิริวรรณ ทองสอดแสง	450
คุณนิวัฒน์ ศรีจันทร์	441
คุณวันเพ็ญ ผ่อนจรุง และครอบครัว	300
คุณจักรินทร์-ชนาภัทร หาญกล้า	300
คุณโสมฤทัย ใกล้กลาง	297
คุณจินตนา บันลือศักดิ์	297
ร.ท.หญิง ศุภินธ้า ม่วงศรีงาม	288
คุณกาญจนา เบาทอง	252
คุณแคทลียา-เชียรชัย ยอดภู	243
คุณรศา ครุธมงคล	234
คุณขนิษฐา ท้าวอิ่ม	200
คุณแม่หนู สังหมื่นเม้า	200
คุณสมศักดิ์ อภิสิทธินันท์	200
คุณชินวัตร บุปผาวัลย์ และครอบครัว	200
คุณอรุชา-สุวภัทร ทันแก้วเจริญ พรรณวิลาศ ดวงคำ	200
คุณบุญโฮม มณีแผลง	200
คุณหนูแปลง โสภา	200
คุณพงษ์ศักดิ์ วงศ์ศิริสุพรชัย	200
คุณประกายฟ้า นามวิจิตร และครอบครัว	200
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	200
คุณอรอุมา เหมฤดี และครอบครัว	200
คุณรุ่งรัตน์-ชัยโรจน์-สุภาพ ภาณุทัต-คุณนิธิชัย ไชยหงษา	200
ร้านลูกแก้ว	200
คุณสุดใจ-เดือนรุ่ง คามตะศิลา	200
คุณพ่อแดง-แม่โกศล หาญกล้า	200

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

คุณแม่ผา วงษ์ไชยา	200
คุณพ่อพนม-แม่ปราณี ชาติมนตรี	200
คุณแม่บัวหา แจ้วเขียว	200
คุณลัดดา แพงไทย และครอบครัว	199
คุณปิยฉัตร ฆังฆะ	198
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	198
คุณพิเชษฐ์ ครุธมงคล	198
คุณปุณนภา สุรธนสกุล	198
คุณพ่อพัลลภ-แม่นาง แก่นบุตรดี	180
คุณสุรเดช พรหมลิ	180
คุณอัญชิสา อังคารชุน	180
คุณซ่อนกลิ่น-สุพจน-ชยพัทธ์ วิรัตน์โยสินทร์	180
พ.ท.ศุภากร-บุปผา ธนศิริกุล	135
คุณแม่กลอง สงวนศิลป์ และลูกหลาน	120
คุณปราถนา วงษ์ไชยา	110
คุณบุญโฮม ธิพุธา	100
คุณดวงเดือน ชาวสำราญ	100
คุณธัญญลักษ์ แก้วมนตรีโชค	100
คุณชนกภรณ์ วรรณสุข	100
คุณแม่เดือน โพดพันธุ์	100
คุณแม่ลอย พรมโส	100
คุณแม่ส่วย อินทนิล	100
คุณแม่พัน มหาวัง	100
คุณผุสดี พะเนียงสุข	100
คุณณัฐนันท์ รุจิระเรืองฤทธิ์ และครอบครัว	100
คุณเนาวรัตน์ อนุสุเรนทร์	100
คุณกองพัน ตาปราบ	100
คุณประสิทธิ์ นาเชียงใต้	100
คุณหนูรัตน์ รถสีดา	100
คุณรัญจวน รถสีดา	100
คุณรุ่งทิวา รถสีดา	100
คุณพรรณธนกร-รภัสสิทธิ์-วิมณธนพร มาตรี-ปัฐมาพร เศวตวาปี	100
คุณสงบ คำหา	100
คุณเชิดชัย บุญรักษา และครอบครัว	100
คุณพิเชษฐ์ หาญกล้า และครอบครัว	100
คุณแม่ทองดี ขันตี	100
คุณสราวุธ และครอบครัว	100
คุณนาตญา-อิสรา เปรมปรีย์	100
คุณสินพรชัย-อริยาภรณ์ มณีแผลงทวีชัย	100
คุณอรทัย วิชา	100
คุณแม่อนงค์ แสนลุน	100
คุณแม่ปัดสา ดาน้อย	100
คุณแม่บุญตา ศรบุญมา	100
คุณเพ็ญนภา เทพอินทร์ศร	100
คุณแม่แหล่ พิมพ์โคตร	100
คุณแม่สมปอง สระแก้ว	100
คุณแม่ถวิล พะซะ	100
คุณพ่อลุน-แม่จันทร์สี ดาน้อย	100
คุณพ่อชุน-แม่สังวาล อาจหาญ	100
คุณนัฐวุฒิ-เน็ต โสแสนน้อย	100
คุณอิ๊ฟ-มลทิลาลัย พรมโส	100
คุณภาคภูมิ เกษศิลป์	100
คุณสุมาลี เพชรเกลี้ยง	100
คุณพฤทธิ์-ศรัณย์ ทองริบุรี	100
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	100
คุณวิยะดา ชุมฝาง	100
คุณมะยุรี ศรีทะนนท์	100
คุณสุกัลยา สุทธิเดช	100
คุณกาญจนา แซ่วอง	100
คุณถวิล-เทพฤทธิ์ พลมุก	100
คุณเข็มทิศ พูนศรี	100
คุณสานิตย์ ธรรรมประกอบ	100
คุณนพดล-วัฒนชัย-สีนวล นวลจันทร์ และครอบครัว	100
คุณธัญลักษณ์ ฉัตรชนุพานิชย์	100
คุณธงศรี-ขันแก้ว ศรีสุนา	100
คุณบังอร ใจดี และครอบครัว	100
คุณอาภรณ์ สมตัว	100
คุณประภัสศร โคตรัตน์	100
คุณพัฒนา ลาภชัย	100
คุณจินตนา วิวัฒน์ภัทรกุล	100

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

คุณตา สุขปานนท์	100
คุณอัมพันธ์ จิตรเฉย	100
คุณสมัย-อรพิน คำคูณ และครอบครัว	100
คุณลลดา ขอจุลกลาง	100
คุณสารวัน อัจฉรวนิจกุล	100
คุณสุวิลัย รบศึก และครอบครัว	100
คุณเพ็ญนภา เหิมสารจอด และครอบครัว	100
คุณไสว ฤาชาพันธ์	100
คุณพรหมวรรณ-ขนิษฐา-อนันต์ โชคเจริญ-ศันสนีย์ นาคสุวรรณ-ขนิษฐา ช่วยพิทักษ์	100
คุณเพ็ญรุ่ง ศรีอรุณเอี่ยม	100
คุณฤทธิไกร-ธนูทอง-ฤทธิพร-นิธิพร-ลำพึง สมัครการ	100
คุณแป้ง	100
คุณพนม ประดิษฐ์แท่น	100
คุณลลิตา คำภูเวียง	100
คุณศุภิสรา คำภูเวียง	100
คุณคารมณ์ และครอบครัว	100
คุณวิเชียร-น้อย-ศศิประภา หลู่สูงเนิน	100
คุณบันพด-สมัย-จริญญา-ชนินทร์ สุระไพฑุรย์	100
คุณอรุณี พันธุ์ศิลา และครอบครัว	100
คุณบัวไข เหลือหลาย	100
คุณอนงค์ เจริญทรัพย์	100
คุณประสาท สุขสำราญ	100
คุณฉรวย ชาวนาแปน	100
คุณสายฝน คาวังปา	100
คุณกชกร อุ่นภักดี	100
คุณจุลเดช อุ่นภักดี	100
คุณแม่บุญโฮม ถมคำ	100
คุณแสงเทียน วงษ์ไชยา	100
คุณแม่ปัททุมา ถมคำ	100
คุณทองสี วะโรง	100
คุณพ่อสมดี-แม่สมบูรณ์ กรมศิลป์	100
คุณยุพิณ สิมประไพ และครอบครัว	100
คุณศรีประไพร พรมโส	100
คุณศิริพร โชติแสงศรี	90
คุณเฉลิมพล-วิภารดี-นัคศินทร์-ขจีพรรณ กระเบากลาง	90
คุณบรรพรต ครุธมงคล	90
คุณจันทิรา ครุธมงคล	90
คุณนพรัตน์ ครุธมงคล	90
คุณถาวร-จุฑาภรณ์ เต็มราษี และครอบครัว	89
คุณไพบูลย์ ภูมีพบุ	60
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	60
คุณจักรภัทร เพ็ญโพธิ์	50
คุณธวัช นิสัยตรง	50
คุณแสงเพ็ชร คำทองเขียว	50
คุณกุนไทย นโนนลาน	50
คุณสมพร วงษ์บัณฑิตเจริญ	50
คุณลอง ทองสน	50
คุณนิกร จันทร์ศรี	50
คุณเพ็ญศรี มีแก้ว	50
คุณสุรินทร์ ดวงมณี	50
คุณเบิ้ม ธีระกัณฑ	50
คุณอรทัย เนตรปัญจะ	50
คุณเนตรทราย คามตะศิลา	50
คุณแม่อุ่น วิชา	50
คุณสุดาวดี ละอำคา	50
คุณณัฐวุฒิ พรหมทัต	50
คุณแม่พิมพา วิชา	40
คุณรุ่งตะวัน นัยนิตย์	40
คุณณัฏฐนันท์ วงศ์อุคะ	40
คุณนันทณา เผ่าหอม	40
คุณเบ็ญจา	40
คุณวรัฏฐา ชาญเชี่ยว	20
คุณกิติลักษณ ฉัตรชนพานิชย์	20
คุณณัฐวัสส์ โลจนาภิวัฒน	20
คุณแม่บัวศรี พรมตู้	20
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	20
คุณปวันรัตน์ เปรมปรีย์	9
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	9

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

ด.ช. นนท์ โสแสนน้อย	300
น.ส. มลทิลาลัย	50
พ่อ พรมมา แม่ถวิล เชิดสม	500
แม่ นวลจันทร์ ยางนอก	100
แม่ เหรียญทอง สุธรรม	100
แม่ พิกุล ทุมชะ	100
นาง ฉวีรรณ พิมพ์โคตร	100

คุณยายทองจันทร์ อินเรืองศรีพร้อมครอบครัว
คุณอานนท์ – คุณเกสร สุริยะ
ด.ช. วันเฉลิม - ด.ญ. เมขลา สุริยะ
คุณรัศมี สุริยะ - คุณสุริยน สุริยะ
คุณภิญโญ ทัพสุริ – คุณอรุณ ทัพสุริ
คุณสมัคร – คุณระเบียบ บุญปัญญา
คุณ จุฑารัตน์ – คุณจิระธร บุญปัญญา
คุณพ่อฉวี – คุณแม่สัมฤทธิ์ สาริดดี
คุณสุพัฒน์ – คุณประจักษ์ สาริดดี
คุณกุลชัยวุฒิ – คุณพ่อ อุดทุม
พร้อมครอบครัว
แม่ชีสุนิสา อภัยนิพัฒน์พร้อมครอบครัว
แม่ชีสมจิตร ม่วงศรีพร้อมครอบครัว
คุณตฤณยรัตน์ วรรณธิตย์พร้อมครอบครัว
พตท. อุดมวิทย์ – คุณสุภาภาณ์ เนียมอินทร์
พร้อมครอบครัว
คุณ เมธยา เนียมอินทร์พร้อมครอบครัว
คุณเมธี รัชตะวิศาลพร้อมครอบครัว
คุณนภางค์ แสงเดือนฉาย
คุณน้ำผึ้ง แสงเดือนฉายพร้อมครอบครัว
คุณสุนีย์ สุขคุ้ม - คุณวิโรจน์ สุขคุ้ม
พร้อมครอบครัว
คุณณัฐนุตร์ สุริยเสนีย์

คุณพ่อสำรอง –
คุณแม่เซาะอางค์ พราหมณ์แก้ว
คุณพ่อจูเจ็ก – คุณแม่นงลักษณ์ แซ่โค้ว
คุณประวิทย์ – คุณทิพยวรรณ มุกนำพร
คุณภาณุพงศ์ มุกนำพร
ด.ญ. ณัฐนิชา – ด.ญ. มนสิชา มุกนำพร
คุณภานุวัฒน์ พราหมณ์แก้วพร้อมครอบครัว
คุณธนวรรณ พราหมณ์แก้ว
คุณนฤมล – ร.ท. ยงยศ มีประเสริฐ
พร้อมครอบครัว
คุณวันเพ็ญ พราหมณ์แก้วพร้อมครอบครัว
ผศ. ประภาพร ตั้งธนธานิช
ผศ. พัชนี ศรีงาม
ผศ. พิสิทธิ์ สุวรรณโชติพร้อมครอบครัว
นายกฤตฤณ-ด.ช. กฤตินันท์-
ด.ช. กุลนันท์ ปู่นอน
ด.ช. กุลดิลก ทิทา
อ. จีระศักดิ์ ถิรธนบูรณ์
คุณสิดาพัณณ์ สัมฤทธิ์
คุณพิทักษ์พงษ์ มณีรัตนรุ่งโรจน์พร้อมครอบครัว
คุณแม่ประดับ-ดร. ธัญดา-
ด.ญ. ธิยดา สุทธิธรรม
คุณอรุณ-คุณหนูแดง ผาสุริย์วงษ์
คุณอรพิน-คุณมงคล-คุณศิริ-คุณจุมพล-
คุณเกรียงไกร-คุณรุ่งนภา ผาสุริย์วงษ์
ด.ญ. ภิญญาพัชญ์ ผาสุริย์วงษ์
คุณแม่ปทุมมา กนกสุวรรณ
คุณรัชนี เต็มอุดม
อ. ฉันทนา เวชโอสถศักดา
สัตวแพทย์หญิงรื่นฤดี บุณยโหตระ

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

คุณเต๋อ เซี่ยงฉิน และคุณหลุกโม่ย แซ่ลี้
คุณกัลยา ชัยคำภา
คุณคำพันธ์-ด.ช.กฤษฎา ลาวงษ์
คุณอภิญญา ปาหิต
คุณวิวัฒณ์-ด.ช.บุญญฤทธิ์ เจริญ
คุณเพชรกมล โชคชวาลสุข
คุณสมพันธ์-คุณปิยะนุช คมแก้ว
คุณยายหน่อ ลาวงค์
คุณสมพงษ์-คุณทองวัน เฉื่อยฉ่ำ
คุณจตุรงค์-คุณอรอนงค์ เฉื่อยฉ่ำ
คุณบุษยา จันทรังษี
คุณกฤษณะ-คุณจตุพล คมแก้ว
คุณพ่อหา-คุณแม่หน่อ ปาหิต
คุณรานี แสงจันทร์นวล
คุณอำไพ นวลมณีและครอบครัว
คุณบุญเรือน ยินดีสุข
คุณอาภาภรณ์ ธรเสนา
คุณคำทูล แนวทอง
ด.ญ.บัณฑิกา พงศ์จรรยากุลและครอบครัว
คุณคำใหม่-คุณหมอน พลเสนา
คุณพุทธรักษ์-คุณผิน น้อยหา
ด.ช.พีรพัฒน์-ด.ญ.พีรดา น้อยหา
คุณลำไพย พลเสนา
คุณอังสนา ภูมิแดงและครอบครัว
รศ.นพ. เทพกร-คุณอักษร
และครอบครัวสาธิตการมณี
คุณสมพร สร้อยบัพพร้อมครอบครัว
ด.ญ.พลอยขวัญ สมดี
คุณชวลิต เนตรอริยทรัพย์
คุณหนูไกร พิมพ์มหา
โยมบุญหนา ศิริสมพงษ์

คุณสุทธินี เฟื่องกระแสร์
คุณระรื่น แสนโคตร
คุณลุงฉวี สาริดดี
ทพ.กฤษตินันท์ อุไรวรรณพร้อมครอบครัว
คุณสุรีกร สุนทรวัฒน์
คุณสุพรรณี แนนอุดร
คุณณัชยารีย์ พลเสนาเจริญชัย
คุณสุมาลี ศรศักดา
คุณตรีรัตน์ ศรีอ่ำลี
รท.หญิง จงสุข-คุณจาตุรนต์-
ด.ช. ติณณภพ ใกล้จันอัด
คุณวินิตา จีราระรื่นศักดิ์
คุณนิภาพันธ์ สาสิงห์
คุณสุพัฒตรา ศรีพอ
คุณสุวิมล นิ่มวิญญา
คุณบุญญาณี คำทะลาด
คุณนพวัตร เตรียมแจ้งอรุณ
คุณวริศรา สุวัฒนศรีกุล
คุณกชกร สาขามุละ
คุณประภาพรรณ ลิมป์กุลวัฒนพรและครอบครัว
คุณจันทร์ฉาย แสงแก้วและครอบครัว
คุณจิตรกร วิเศษปัสสา
คุณดาวเรือง ชาวสวน
ด.ญ.วรินดา นนท์เหล่าพลและครอบครัว
คุณประพิศ ภูอาษา
คุณศิริรัตน์ แสนศรี
คุณอติพร เหล่าอัน
คุณนที มณีวรรณ์พร้อมครอบครัว
คุณลักษณาวดี ชัยรัตน์
คุณจุรีรัตน์ พิสุทธิ์เลิศมานะและครอบครัว
รศ.นพ.อัครวัฒน์ สินเกื้อกูลกิจและครอบครัว

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

คุณพัชนีพร กลีบแก้ว
ผศ.พญ. พิไลวรรณ กลีบแก้ว
คุณเที่ยง เกิดสวัสดิ์
คุณสุรศักดิ์-ดช.พิชญุตม์ โอภาโส
คุณเกรียงไกร พัฒนพิมลจิตร์
คุณวิริยา ถิ่นซีลองและครอบครัว
คุณประหยัด เกตุคล้าย
คุณแสงสว่าง- คุณรัตนา ผากากรอง และครอบครัว
คุณยายบัว ธาตุดี
รศ.นพ.เกรียงศักดิ์-ผศ.พญ.กมลวรรณ เจนวิถีสุข และครอบครัว
รศ.นพ. ธนภัทร รัตนภากรและครอบครัว
คุณกิ่งกาญจน์ โคตรพัฒน์
คุณสุวัฒนา เชิงรู้
คุณเพ็ญนภา เพียหอชัยและครอบครัว
คุณอานุภาพ สังข์ศรีอินทร์และครอบครัว
รศ.ดร. ทิพย์วรรณา งามศักดิ์และครอบครัว
รศ.พญ.วราภรณ์-ผศ.นพ.ศิริ เชื้ออินทร์
รศ.นพ. ณรงค์ ขันตีแก้วพร้อมครอบครัว
คุณมรกต ลิ้มวัฒนา
พญ.รุจิรา พนาวัฒนกุล
คุณสุดา ผ่านสำแดง
คุณวลัยพร วินัยโกศล
คุณณิชาพร แก้วนพรัตน์
คุณธัญลักษณ์ พินิจเชื้อ
คุณอุษา ศรีปัญญษโส
คุณเกษม จันทรพัฒนา
อ.นพ. ธรรศ สงวนศักดิ์
คุณสุดธิดา บุญผ่องเสถียร
คุณนุจจรีย์ ด่านกระตอย
นพ. รักเกียรติ์ ประสงค์ดี
คุณพรประภา การแปลง
อนุรงรัตน์ บุญส่ง
คุณสมมาศ ปัญญาโส
คุณนิรันดร สายกำยา
คุณพจวรรณ ไกรรักษ์
คุณนงเยาว์ เร็วสาพร้อมครอบครัว
คุณสุจริต-คุณสถาพร วังคะฮาตพร้อมครอบครัว
คุณธานี-คุณชาลี ศรศักดา
คุณวิลาวัณย์ ห่วงไธสงและครอบครัว
อ.พญ. ธนพร ศรีเมือง
คุณอำพัน ศรีเมือง
คุณไพรวรรณ ลิโป้
คุณลลิตา ปานแก้ว
คุณสมยศ เปสี
คุณเกศินี อ่อนฮุย
ผศ.นพ.ประวัติ ผดุงเจริญ
คุณรัฐพล รังสีวิจิตรประภา
รศ.นพ.วิฑูรย์-คุณสุดารีย์ ประเสริฐเจริญสุข พร้อมครอบครัว
ครอบครัวร้านยาเภสัชกรประสิทธิ (ท่งจี่ติ้ง)
คุณสมพร แซ่ลี้ (ร้านโชคพรภัณฑ์..สังฆภัณฑ์)
คุณศราวุธ อัมรินทร์พร้อมครอบครัว
คุณวิไล ศิริผลหลายพร้อมครอบครัว
คุณรุจิราพร กลิ่นขจรกิจ
อ.นพ.เกรียงไกร-อ.พญ.อุ้มจิต วิทยาไพโรจน์
คุณมีชัย-คุณปราณี คนใจบุญ
คุณอุษณีย์ คนใจบุญ
คุณเพลินพิศ ซอบสูงเนิน
คุณพูนสุข-พี่พรพิสุทธิ์-พิสุทธิ์พร- นพ.ศิริชัย
คุณทวนทอง พัณธะโร

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

นพ. กิตติพัชน์ มูลทวี
อ.นพ. ชวกิจ ภูมิบุญชู
คุณลัดดา อินทร์พรหมมา
คุณโชติกาญจน์ มูลตรีสา
คุณประไพพร ศรีกำเนิด
คุณพนิดา พรหมพินิจ
คุณฐิติพงษ์ จันทราช
น.พ. องอาจ โสมอินทร์
คุณคฑา-คุณโปรยทิพย์ ทัพภมาน
พร้อมครอบครัว
อ.นพ. อาทิตย์ วงศ์แสนสุข
คุณเพลินพิศ มาพร
คุณสิรินดา พรหมผล
คุณสุทธารัติ นาคคำ
รศ.พญ.วิมลรัตน์ ศรีราชพร้อมครอบครัว
คุณจันทร์จิราภรณ์ บำรุงพร้อมครอบครัว
ครอบครัวกู้เกียรติกูล
คุณสุรนาท-ผศ.พญ.กิมาพร-ญาณิน-
นภัส ทมะณะรงค์
คุณสุวรรณา-คุณจาริก-คุณจิรัฏฐ์-
คุณทวีรัฐ กรีทวี
คุณสมรัตน์ หมู่บ้านม่วงพร้อมครอบครัว
คุณทนงศักดิ์ พงศ์นพรัตน์
คุณกาญจนา ประพิศ
คุณเจนจิรา แก้วบุญมา
พญ.กนกนาถ ใจสนุก
คุณเสาวภา ไพศาลพันธุ์
คุณกฤติยา หวานผล
คุณนวลอนงค์ เรืองวรรณศักดิ์พร้อมครอบครัว
คุณสุภาพร ทองกรณ์พร้อมครอบครัว
คุณดวงเนตร ลิตุ

คุณสมปรารถนา ดาผาพร้อมครอบครัว
คุณครวญ-คุณประทีป-พญ.สลิลทิพย์-
พญ.สลิลทิพย์-นพ.วรัชฌา คุณาดิศร
คุณดวงจันทร์ สืบแก้วพร้อมครอบครัว
คุณแจ่มจันทร์ บุญยอ
คุณบวร เลพล
คุณสนไทย แก้วล้วน
คุณราตรี สุขวงศ์พร้อมครอบครัว
คุณวันรัตนา บุญเทียมพร้อมครอบครัว
คุณมัสวี คำดี
คุณมรกต ประจันทร์นวล
ผศ.น.พ. อนันต์ ศรีพนัสกุล-
คุณณิชาภา พงศ์วนชากุล
คุณนัทพร อมาตยกุล
คุณกัญญ์วรา นรชาญ
คุณอาทิตยา มะฮาด
คุณกันยา-คุณสืบพงษ์ ชลวิสุทธิ์
คุณสุธาร จันทะวงศ์
คุณลัดดา ล่ามแขก
คุณมัณฑนา ชาลีบุญ
พญ. อรศิริ สามัญตระกูล
ผศ.นพ. พลากร-คุณผกาวัลย์ สุรกุลประภา
ดญ. ผริตา-ดช.หศรัญ สุรกุลประภา
นพ. สุพจน์ นาเจริญ
คุณเนาวรัตน์-คุณสกล-ด.ญ.ตุลยดา แก้วตา
คุณบุศราภรณ์-คุณพรชัย-
ด.ญ.พิชญ์วินีพร ศรีหงษ์
ด.ญสุภัสสรา กลางการ
คุณสพล นุตเดชานันท์
คุณธีระ เชื้อบุญชัย
คุณนันทพร หมอยา

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

นพ.ลิขิต เรืองจรัส
คุณตรัสวิน ตั้งกิตติสุวรรณ์
คุณชาญชัย-คุณวลัย รวมแก้ว
คุณวิชญารัตน์-คุณชัยวิชญ์ รวมแก้ว
คุณธิรดา จิ่มอาษา
คุณป้าปัจจัย สวาสดิ์รัตน์
คุณพละเดช-คุณวันทนีย์ นารัตน์โท
คุณสุนทร สาระพาณิชย์
คุณยุธิดา-อาวุธ-ปวริศา-ธีร์ธวัช ชัยกรี
คุณอนงค์ ภาณสิทธิ์
คุณสุรศักดิ์ กองไชยสงค์
คุณพิเดช ประสมพืช
คุณปรีชัย ทองจันทร์
คุณสุดาวดี ศรีสุดตา
คุณมัณฑนา ถนอมสิทธิ์
คุณอัญญาณีย์ บุตรรัตนะ
ผศ.นพ. สุรพล ซื่อตรงพร้อมครอบครัว
คุณป้าโกสุม แสงไกร
คุณยายจงเบ็ญ กาบบัวล้อย
คุณระวีวรรณ อนุจรพันธ์
คุณธนวรรณ-คุณสถิต โคทะนา
คุณศรทลี ศรีครฐมาน
คุณสุกานต์ สาระตุ้ย
คุณศุภกิจ คำสิงห์วงษ์
คุณสโรชิน อินทรผล
คุณพ่อกำพลอย-คุณแม่ใบ พิมพ์ซารี
พร้อมครอบครัว
คุณถนอม นาสำแดง
คุณมุกดา บุตรลพพร้อมครอบครัว
รศ.นพ. ศักดา ไชกิจภิญโญ
ผศ.นพ. ทวีโชค วิษณุโยธิน
คุณวรรณา พลสักสาย
คุณจินตนา สิงขรอาจ
คุณโอภาส สิงขรอาจ
ผศ.นพ. ชัช สุมนานนท์
คุณมาลี โดนสูงเนิน
นศ.พ. พิมสิริ เป็นสุข
นพ. ภาสกร โสดารัตน์
คุณประภาพรรณ-ด.ญ. ปภาวรินท-
ด.ช. พิจักษณ์ ทารักษา
อุทิศให้คุณสุรินทร์ เจนขจรเกียรติ
คุณอโนชา เจนขจรเทียรพร้อมครอบครัว
ผศ.นพ. วินัย-คุณจิตอารีย์ ตันติยาสวัสดิกุล
พร้อมครอบครัว
ครอบครัว รศ.น.พ. สุขชาติ-
รศ.ดร. วิจิตร-คุณธัชพล เกิดผล
คุณนารีรัตน์ อัศวจิตต์ภักดีพร้อมครอบครัว
คุณสันติ-คุณธิดา-ด.ญ. สันธิพรรษ์-
ด.ช. สรัณย์ ทรงเจริญ
คุณลดาวัลย์ บูรณะปิยะวงศ์
คุณสุอังคณา สุบรรณเภสัช
คุณสุนันทา-ด.ช.เลิศวิวัฒน์ แผ่นจินดา
คุณนิสารัตน์ พิศณุพร้อมครอบครัว
คุณดวงใจ สุคนธมาน
คุณปณิดา เธียรถาวร
คุณจินตนา สินทอง
คุณรัตนา รองทองกูล
คุณณิรลญา-ปริญดา นาเจิมพลอย
คุณพ่อหนัน-คุณแม่บุญล้วน นาเจิมพลอย
คุณทองสา-คุณบุญทัน พิเมย
คุณกานต์พิชชา-คุณนพพล พิเมย
คุณฉัตรชัย พุทธรักษา

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

คุณปณิชา ไชยเทพา
คุณภัทรผล-คุณภูสุดา-คุณฤทธิชัย ทองกิ่ง
คุณธรรมลักษณ์ ซื่อสัตย์
คุณวิไล สาระพาณิชย์
คุณประมวล ภูมิโยชน์
พ.ต.ขจร-คุณเข็มทอง คำชมภู
คุณจงรักษ์ ศรีหา
คุณเศวตโชติ-คุณสุพินญ์ ชินโชติ
คุณป้าเฉวียง ศรีโยธี
คุณรำพิณ โภคา
คุณมานัด มีสุข
คุณชิศศวัช วิจิตรวงศ์วาน
อ. สุภาวดี จุฑากฤษฎา
คุณสนอง สุภาพงษ์
คุณจันทร์เพ็ญ สิทธิวงศ์
รศ.นพ. พลพันธ์-ผศ.พญ. สุหัทยา-
ด.ญ.พิมพ์มาดา บุญมาก
คุณสุพล-คุณหัทยา บุญมาก
คุณพิเชษฐ์ คุณธำรงกุล
คุณวิมล วิเศษประทับ
คุณสราวุธ คุณธำรงกุลพร้อมครอบครัว
คุณสุพจน์ คุณธำรงกุลพร้อมครอบครัว
ผศ.นพ. มณฑล เมฆอนวัชพร้อมครอบครัว
นพ. ชวลิต วงศ์พุทธ
คุณยายทอแสง กระโจมทอง
คุณยายสำรวย ไวยะเวทย์
คุณวีระวัฒน์ กระโจมทอง
คุณอนงค์ บุญผิว
คุณศริญญา จันเทือง
คุณนิภาพรรณ ฤทธิรอด
คุณทองสมัย ยุรชัย
คุณณิชานันทน์ ปัญญาเอก
นศพ. จักราวิชช์ พุทธสีเย็น
นศพ. ประกาศิต วิรุฬหกุล
คุณกนกกาญจน์ แซ่จึง
คุณภัทรา แรมสี
คุณวโรตม์ นนตรี
คุณสมเจตน์ ใช้ช้าง
ผศ.นพ. มณฑล เมฆอนันต์ธวัชและครอบครัว
คุณอัศวิน อรรถธรรมและครอบครัว
คุณนิตยา สุวรรณชาตและครอบครัว
คุณทิพภาพร สุวรรณแสง
คุณมุกดา-ดญ. สิรามล งามวิชชุกร
คุณพัชรีพร บุญบานเย็น
ผศ. กัญญ์ชลี จึงสถิตกุลและครอบครัว
ดร. ธัญดา สุทธิธรรมและครอบครัว
คุณเบญชญา ปอสุวรรณ
คุณคชภัค สุจวรรณสา
คุณป้าบุญยืน ต้นสกุล
คุณอติพร เหล่าอัน
คุณณัฐศักดิ์-คุณสุภาวดี ธีระกุล
คุณณัฐวดี-คุณณัฐนนท์-คุณณัฐนันท์ ธีระกุล
พญ. สุรางค์ทิพย์ ตั้งวิจิตร
คุณมะลิวัลย์ นามกิ่ง
พญ. จินตนา พังไพโรจน์
คุณเพชรไพลิน สุขหนา
คุณจินดามณี ศรีประทุม
คุณวิไล พลลีลา
คุณเอกราช บุญต่อ
คุณขจร สวัสดี
คุณรักพงศ์ สอนคำหาญ
คุณอรรถพล นาสมวาส

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

คุณรติรจน์ เอติรัตน์
คุณราเชนทร์ จันทร์หัวโทน
คุณกรรณิกาณ์ เพียกเพียะ
คุณวาสนา ศรีเสถียรวงศ์
คุณกาญจนา คำภักดี
คุณสรกฤตย์ พันธุมนตรี
คุรเครือวัลย์ พลสามารถ
คุณธนัชพร โคตรประทุม
คุณสุทธิชัย มยุรมาศ
คุณบัวลัย เกศารัตน์
คุณวชิราภรณ์ วรรณวัลย์
คุณคณิตศัลย์-คุณปราณี วลีขจรเลิศ
คุณจงรัก มหามาตย์
คุณวรวุฒิ ราชารี
ด.ช. ธิติพลอธิป ธิติธีรเกียรติ
คุณมาลินี-คุณอรรถพร มีแสง
คุณณัฐดนัย-คุณโมไนย์ มีแสง
คุณหทัยรัตน์ คมพิมาย
คุณสุมาลี พิลาวรรณ์และครอบครัว
คุณนิรันดร สายคำยา
คุณอมร ศิริตานนท์และครอบครัว
คุณอรุณรัศมี อรรคสาร
คุณพุทธิชัย ไกรตรี
คุณณัฏฐานิช สุวรรณศิริและครอบครัว
คุณประยูร พันชมภู
คุณลำพูน เฉลิมเดชชาติ
คุณศรัญญา ศรีสวัสดิ์
คุณอุดม-ด.ญ. ธันยพร พีเอ็น
คุณกนกพร-คุณเพ็ญพิสุทธิ์ พันชมพู

คุณปักษา พาหุโยธินคุณา
ครอบครัวภูจีระ
ครอบครัวยอดกลาง ครอบครัวเฉลิมจิตผ่อง
และครอบครัวเต็มบุญฤทธิกุล
คุณอมรรัตน์ พิทักษ์วงศ์ศรและครอบครัว
คุณศศิประภา วัฒนวิเศษ
คุณสินีนาฏ สุขเกษม
คุณพิทักษ์ ลินธิแสง
คุณนพพร เชาวะเจริญและครอบครัว
คุณเกศรินทร์-คุณสมเกียรติ-
ด.ญ. สิรีธร ปินตารักษ์
คุณปานัดดา ปาทานนท์
คุณพรสวรรค์ โควบุตร
คุณปวริศา ภูจอมขาว
แพทย์หญิงธิดา เหล่าไพบูลย์
แพทย์หญิงศิริวรรณ ทองวิเศษ
แพทย์หญิงวัชรีพร ตีรามาศวนิช
คุณสุจิตรา กาบกลาง
อาจารย์แพทย์หญิงสุภวรรณ เลาหศิริวงศ์
ผศ. นพ. ภัทรวุฒิ วัฒนศัพท์และครอบครัว
คุณมัสวีร์ คำดีและครอบครัว
คุณรุ่งทิวา วาชัยยงและครอบครัว
คุณเพ็ญนภา เพียหอชัยและครอบครัว
คุณเวชราภรณ์ ชนะชัยและครอบครัว
คุณกาญจนา เขื่อนแก้วและครอบครัว
คุณธิรดา จิ่มอาสา
คุณจงกลนี- คุณปรัชญา เจียรจำนง
และครอบครัว
นายแพทย์ฤทธิ์ อภิญญาณกุล

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

น.ส เบญจศีล อุทัยฉัตร
น.ส ศรัญญา ศุภมงคลศิริ
นุชศรา จันทร์แก้ว
นางเพ็ญศิริ จันทร์เรือง
นางศรัณทิพย์ ศรีบุศยกุล
นางทัพพียย์ จันทนป่ม และ ครอบครัว
นายเสกสัณฑ์ นิตรธรรม
นายคำภา – นางทองแท่ง ดวงดี
นายกุลนที ทองโคตร
นางทิพย์วิพา นามแสน
นางบวศิวัตร ฮ่งเจริญ
นางปทุมวรรณ สิทธศิน
นางสัจจาภร ทองใบ
นางอุไรรัตน์ แสงมาลี
น.ส สุรัตนา ไชย
น.ส จารุณี เทียมราษฎร์
น.ส อรสา ศรีบุตร
นาง นวลจันทร์ เต้ยจันทึก
นางปัทมา สกุลนาม
นายมิตรธิชัย แสงดี
นาย สุริโย ยะไชยศรี
นางพัชรินทร์ เอมทอง
นาง รัชนีย์ สมบัสศรี
นาง สาลินี วีระพันธ์
น.ส พัชรี มหาชัย
นาง สุดารัตน์ ปัญจรักษ์
นาง วริดา นิจชกร
นาง รัชนี พรมชัย
ด.ญ ณัฐชาพันธ์ พรมชัย
นาง นิตยา มุ่งมาตร
นาง พรเลิศ วงษ์น้อย
นาง ครอง เนื่องจำนงค์
น.ส วรนุช อาจวิชัย

นาง ชุติมา มุสิกพันธ์
นาง อัมพร วงษ์น้อย
นาง วราพร ยั่งยืนนาน
นาง สมพักตร์ อ่อนนา
นาง บุญลิ้ม กองแก้ว
น.ส พัธรมนต์ ดีมงคล
นาง นิลุบล ภัทรโสภา
นาย สุธน มรกต
น.ส วลินธิภา วาณิชยกุลศิริ
นาง สายพิรุณ พาโคกทม
นาง ลาวัลย์ เทศน์เรียน
นาง วิยะดา เคนสีลา
นาง ฐิติมา วัฒนกิจอุดม
น.ส จรรยาสรณ์ จันทรอรรจ
นาย อทิชัย วัฒนกิจอุดม
นายอภิวัฒน์ วัฒนพงอุดม
นาง ประทุมทอง โคกลีลา
นาง อุไร ภูผานม
นาง ดวงใจ โสภิรักษ์
นาง ทองคาย รักษาแสง
นาง ลำไพ อุปโคตร
นาง ศิริภัสสร แสนราช
น.ส ปาริชาต คุณวงศ์
นาย ณัฐดิษฐ์ ริกำธร
น.ส รสพาลิน ชาบรรทม
นายศุภชัย ผลมุ่ง
นาง จัณทิมา – นายกฤษฎา เทพนรี
นาย พิศาล – นางสุภาพร สีสถาน
นายภัคดี ไผ่ร้อน
นางนิ่มนวล ไชยพรมมา
นาย อรรถพร ทองสอดแสง
น.ส สันทนา สันใต้
น.ส นิภาพร ชงปัญหา – นายอุทัย สีใส

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

น.ส ชิดชนก กระเดา
น.ส ปนัดดา สมทอง
นาง สุกันดา ศรีชาติ
นาย สมจิตร ศรีชาติ
นาย ชาญชัย ทิพย์สุวรรณ
นางสุธัต กาญจนกันต์
นางปราณี สุวรรณเพชร
นายชัยยา- ตันศิริ
น.ส ไขนภา จำวงศ์ลา
นาง ดรุณี ขันธวิชัย
น.ส เพ็ญศรี ขันธวิชัย
น.ส อาภาศิริ เวียงอินทร์
นาง ณัฏฐินันท์ วิสุทธิเมธีกร
นาง เทพวาณี รินกาย
ด.ช รวิภาส ทองเลิศ
นาง ทองสี ทองเลิศ
นาย แสวง รินกาย
ด.ญ คณภรณ์ ร่างกาย
น.ส พรรณศร รุ่งธรรมสกุล
น.ส มณีรัตน์ โสมศรีแพง
นายณัฐวุฒิ หาดทรายกาญจน์
น.ส นิลยากร นิติธรรม . นายอุทัยขันทสิทธิ์
นาง ปรียา สาวเมฆ
นาง กัญญาภัค ชัยวิพัก
น.ส นิรทร ภูทินวงศ์
น.ส ทองศุกร์ แต่สง่า
น.ส เพ็ญนภา พรมทอง
นาง นัยนา มะลิจันทร์ และ ครอบครัว
น.ส ปิยวัล แสงสี
น.ส เสาวคนธ์
น.ส วารุณี ทองศุกร์
นาย มนูญ วงศ์นิลจันทร์
นาง เตือนใจ-ด.ญ เสาวลักษณ์ พันธงสา

น.ส จีรภา - ด.ญ ชลธิชา สายทองคำ
น.ส สุพรรษา สุขะหา
นางนวลจันทร์ ฤทธิชัยท+ ครอบครัว
นางสายหยุด ใจซื่อ
นาย เกสร สุริยะ
นาย เย็นใจ พิมพ์บรรณ
น.ส อรอุมา กองแก้ว
นาง อรัญญา นาคบุตรศรี
น.ส สุนทรี สันทรธัม
น.ส รัตนาภรณ์ กลานเหียน
ด.ญ วราลี – ด.ช สนโชติ วงศ์นิจจันทร์
นาง จารุวรรณ สวัสดีมูล
นาง ประยงค์ ศักดิ์ใต้
น.ส สุปราณี สันใต้
นาย วิเชียร สาระการ
นาย จำปา ผันผ่อน
นาง สุดาวดี หอมหวน
นาง สุดา พลอ้อ
นาง รัชนี ผันผ่อน
นาง รัศมี ธิราชรักษ์
นาง หนูจัก ชัยโส
นาง ราตรี อินตา
นาง ทองดี แสงรวม
นาง อำพร แสงเสน
นาง นวล อินทะกิจ
นาง ดารา แสงรวม
นาง บุตรดา ธิราชรักษ์
นาง บุญมี พรหมบุตร
นาง โสภา ปานสะเล
นาง แดง
นาง มลินดา ดวงพิมพ์หาร
นาง บรรจง พรหมบุตร
นาง โสภา จันทะโคตร

พิมพ์ที่ : บริษัทขุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์ จำกัด
59/84 ม.19 ถ.บรมราชชนนี แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
โทร.0-2885-7871-3 แฟกซ์ 0-2885-7874